

SZÖVEG –
SZÁM KATI

KÉP –
JÓNÁS JÁCINT

A közönség zenekara

A Budapesti Fesztiválzenekart tavaly Az év zenekarának választották a brit *Gramophone* magazin közönségszavazásán, pár héttel ezelőtt pedig a Bachtrack zenei szakportál a tíz legjobb szimfonikus zenekar sorában a nyolcadik helyre választotta.

A zenekar menedzser-igazgatója pedig idén a negyedik legbefolyásosabb magyar nőként szerepel, a *Forbes* listáján kultúra kategóriában. Miben rejlik egy zenekar, egy kulturális menedzser és egyáltalán a komolyzene sikerének titka? Erről beszélgettünk **Erdődy Orsolyával**, a negyvenedik születésnapját ünneplő BFZ menedzser-igazgatójával.

◆ – Mikor ejtett rabul a komolyzene?

– A családukban mindennap hallgattunk zenét. Számos bakelitlemezünk volt, azokon pedig népszerű darabok, olyan szimfóniák, amelyeket édesanyám szívesen hallgatott, apukám révén pedig a magyar rocklegendák, az Illés, az Omega, a Fonográf és a külföldi együttesek zenéjét is magamba szívtam. Például a *Queent* nagyon szerettem. Gyerekkori barátnőm és hegedűművész szülei szerettették meg velem a hegedű hangját. Először zongorázni kezdtem, aztán jöhetett a hegedű.

– **Egy menedzser-igazgató munkájának fontos része a kommunikáció, a protokoll és a személyesebb kapcsolat kialakítása a sokféle munkatárssal, a művészekkel, a támogatókkal, a közönséggel. Mi az, amit már gyerekkorodban ellestél diplomata édesapád mellett, és mit kellett élesben megtanulnod?**

– A bonni majd a vatikáni magyar nagykövetségen gyerekkorom óta sok időt töltöttem fogadásokon és vacsorákon. A szüleim egyébként mindketten nagyon diplomatikusak a mindennapokban is. Később sem esett nehezemre a diplomáciai testület képviselőivel kapcsolatot tartanom, vagy a rendezvényeinken prominens vendégekkel, szponzorokkal találkoznom. A zenekarnál az egyik fő feladatom az állami és a fővárosi támogatás biztosítása, így a magyar kormány és a fővárosi önkormányzat vezetőivel is rendszeresen tárgyalok. A BFZ-nél nincs HR-es pozíció, így az új kihívást inkább a zenekaron, a stábon belüli munkavállalói egyeztetések, beszélgetések jelentették, amelyekhez egyfajta pszichológiai érzéket is el kellett sajátítanom.

– Könnyű a kompetencia- és a feladathatárokat meghúzni?

– Minden, ami művészeti kérdés, az évad megtervezése, a művek kiválasztása, a koncertek megálmodása, a zenekar beosztása abszolút Fischer Iván territórium, erre a terepre nem is kívánok tévedni. Körülbelül száz embernek vagyok a munkáltatója, hozzám tartozik többek között a pénzügyi terület felügyelete, az állami támogatások biztosítása, az adománygyűjtés és a zenekar CSR-projektjei. Természetesen a támogatások biztosítása a legnagyobb kihívás, és ebből a szempontból értek minket kudarcok a múltban.

– A legbefolyásosabb nők listáján szerepeltél, mit jelent számodra az, hogy „befolyásos”?

– Nagyon megtisztelő számomra a jelölés. Amikor megtudtam, rögtön az ugrott be, hogy ezzel olyan vezetők közé kerülök, akikkel együttműködve izgalmas közös projekteket tudunk létrehozni, jobban megismerik a BFZ-t, és ez a zenekarom javára válhat.

– Szerinted miért lett a BFZ tavaly a szavazás győztese?

– A szavazás kétlépcsős, az első szinten egy szakmai zsűri kiválasztotta a világ tíz legjobb zenekarát a hangzásuk homogenitása, a lemezfelvételei, a díjai alapján, figyelembe véve, hogy milyen rangos fesztiválokra és koncerttermekbe kaptak meghívást. Egy szimfonikus zenekar életében negyven év nagyon kevés, ha a Bécsi Filharmonikusokat vagy más híres zenekart nézünk, azok több száz évesek. A BFZ-t pedig fiatal, kiváló hangzású, magas minőséget képviselő, újító együttesként tartják számon.

A második részben a közönség szeretete és figyelme döntött, a világ minden tájáról szavazhattak. Amikor megtudtam, hogy jelöltek minket a tíz közé, akkor az első reakción az volt, hogy semmi esélyünk a nagy német, amerikai zenekarok mellett. De nem hiába hangoztatjuk, hogy a Budapesti Fesztiválzenekar a közönség, a közösség zenekara. Ez most nagyon jól megmutatkozott. A világ minden pontjáról: Kazahsztánból, Peruból, Új-Zélandról is szavaztak ránk, és örömeiket fejezték ki, hogy mi nyertük el a rangos címet.

Azt szeretnénk, ha a klasszikus zene nem csak az elit kiváltsága lenne.

– Mit tehet ma egy zenekar azért, hogy a komolyzene versenyben maradhasson a szabadidőnkért folytatott küzdelemben?

– Gyakran beszélünk az „énidő” fontosságáról. Semmi nem alkalmasabb annak eltöltésére, mint egy jó klasszikus zenei koncert, ahol kikapcsoljuk a mobiltelefonunkat, és van magunkra másfél-két óránk, amikor elmélyülhetünk a zenében, relaxálhatunk, élvezhetjük a szép dallamokat. Augusztusban a zenekar fellépett a rangos Edinburgh-i Nemzetközi Fesztiválon, az egyik koncerten Fischer Iván beszélgetett a rendezvény indánssával, Nicola Benedettivel a jövő zenekaráról, és a BFZ művészei bemutatták a hazai közönség által kedvelt rendhagyó produkciókat. Mint például a barokk zenei előadást – egy nagy szimfonikus zenekarban ritkán játszanak korhű hangszereken barokk muzsikát –, valamint a Zsinagógakoncerteken játszott klezmer. Nem ritka, hogy ráadásaként népzene is hallható a közönség, így megismerheti azokat a gyökereket, amelyekből például Bartók muzsikája is táplálkozik. Fontos misszió számunkra az éneklés. Művészeink rendszeres kóruspróbán vesznek részt, hogy a legősibb „hangszeren”, az énekhangon is tudjanak „játszani”. Ugyanakkor a közönséget is buzdítjuk erre, hiszen az éneklés gyógyít. A koronavírus-járvány alatt is bizonyították, hogy regenerálja a tüdőt.

– A járvány idején lakótelepek terein, nyitott kocsin zenéltetek. A művészlét bizonytalanabb létformává vált, megismertük a reziliencia fogalmát, és a gyakorlatban is rugalmasnak kellett lenni ahhoz, hogy elérhessen a zene a közönséghez. De létezik olyan határ, amelyet a művészi méltóság megtartása érdekében nem érdemes átlépni?

– Nagyon tisztulem a muzsikusokat, akik kisgyerekkoruk óta sok időt áldoznak arra, hogy tökéletesítsék a tudásukat. A közönségünk sokszor elkísér a turnékra, látja a feszített tempót: utazás, próba, koncert, és másnap ugyanígy kezdődik minden előlről. Van tapasztalatunk arról, hogy meddig lehet a határokat feszegetni. Például soha nem játszottunk háttérzenét. Különböző műfajokban muzsikálunk: népzene, klezmer, dzsessz, de crossover irányokba nem megyünk el.

– Amikor beülsz egy koncertre, mennyi idő kell ahhoz, hogy megérkezz az említett énidődbe?

– Előtte általában protokolláris feladataim vannak, kicsit izgulok, hogy mindenki odaér-e időben. Ez az izgalom sokszor a koncert alatt is megmarad bennem. Tudom ugyan, hogy ők a világ legfantasztikusabb zenészei, de azt szeretném, ha mások is ezt éreznék.

Néha játszunk olyan műveket, amelyeket én is játszottam hegedűn, akkor belülről élem meg a szólamokat, a dallamokat. A zene mindig a lelkemig hatol, örömet érzek, kisimulnak az idegeim.

– Csak azt lehet megnyerni a zenekar támogatására, aki szereti és ismeri a zenét?

– Egyértelműen nem. A zenekar mellett, hogy nagyon magas színvonalon muzsikál, számos más értéket is képvisel, amelyekhez sokan tudnak kapcsolódni. Például kakaókoncerteket rendezünk autizmussal élő gyermekek és családtagjaik számára, dallamokat viszünk az idősoththonokba.

– Milyen vágyálmai vannak egy menedzser-igazgatónak?

– Most két álmom is van. A koronavírus-járvány előtt a zenekar minden évben több alkalommal koncertezett Amerikában, szeretném, ha ezt minél hamarabb folytathatnánk. A másik: a Pannonhalmi Főapátságak körülbőlül öt éve vagyok a zenei főtanácsadója, és lázasan készülünk egy nagy évfordulóra, ugyanis nyolcszáz éves lesz a Szent Márton-bazilika. Folyamatosan dolgozunk azon, hogy az ottani zenei életet és az Arcus Temporum Művészeti Fesztivált megismertessük a nagyvilággal. Szeretném, ha ez az évforduló ebből a szempontból áttörést jelentene, és minél több külföldi művész is fellépne ott.

– Sokszor beszél a közönség fontosságáról. Milyen a jó koncertközönség?

– Röviden: olyan, mint a Budapesti Fesztiválzenekaré. Bízunk bennünk, bízunk Fischer Iván választásaiban.

MINDSZENTYNEUM
ZALAEGRSZEG

Az Év Háza 2023 közönségdíjas középülete

Például a karácsonyi koncertünk műsorát nem ismerik előre, mégis pillanatokon belül elkelnek a jegyek. Emellett nagyon sokat kommunikálunk a közönségünkkel. Sokszor karácsony előtt az irodába vagy a próbaterembe ajándékokkal állítanak be, sütnek egy nagy tálca süteményt, mert tudják, hogy a muzsikusok készülnek a karácsonyi fellépésre. Nemcsak mi szeretnénk, hogy közel legyenek hozzánk, hanem ők is szívesen tesznek lépéseket felénk.

– Szüksége van a közönségnek kedvencekre? Ahogyan egy focicsapatból vagy színházi társulattól is sokszor kiemelkednek a „sztárok”?

– A BFZ demokratikus szervezet, a bátran világsztárnak tekinthető Fischer Iván arra biztatja a zenészeket, hogy álljanak elő ötletekkel. Vannak olyan projektjeink, amelyeknek egy-egy muzsikus a vezetője, például a Zenevárnak Illési Erika, a Zsinagógakoncerteknek Ács Ákos. Ők óhatatlanul ismertebbé válnak. De itt van zenekarunk tubaművésze, Bazsinka József, aki harminc éve játszik a BFZ-ben, a nagy hangszere eleve látványos, a közönség felfigyel a mély hangjára. Kétévente megrendezzük tagjaink számára a Végth Sándor-versenyt, és azok, akik megnyerik, a következő évadban a zenekar szólistájává válnak. Így nem számít, hogy valaki alkalmanként a második hegedű hatodik pultjában ül, hiszen szólítaként is állhat a zenekar előtt. Egyébként az is az egyik érdekességünk, hogy időnként a tagok nem a megszokott módon foglalnak helyet a színpadon. Megeszik, hogy Fischer Iván előre ülteti a fafűvósokat vagy éppen a kürtszólamot, hogy a közönség jobban hallja a fő zenei motívumokat.

– Ebben talán előny, hogy a BFZ még csak negyvenéves, hiszen könnyebb átírni a mintákat, ha nincs mögöttük évszázados tradíció.

– Igen, nehéz egy megkövesedett struktúrát megváltoztatni. A fesztiválzenekar innovatív működésének egyik kulcsa, hogy külföldi példák alapján Fischer Iván és Kocsis Zoltán teljesen új alapokra helyezte a magyar zenekari játékot, a zenekar berendezkedését, a működését, és mindezt az évtizedek alatt folyamatosan lehetett csiszolni. A zenészeink, legyenek huszonöt vagy hatvanévesek, rendelkeznek egyfajta frissességgel és nyitottsággal. És igaz ez azokra a munkatársakra is, akik a mindennapi működés menedzselésében együttműködnek velem. Azt szeretnénk, ha a klasszikus zene nem csak az elit kiváltsága lenne. ♦

**Garantált tárlatvezetések
az állandó kiállításainkban**

**Kiállítás felfedező kalandjáték és szabadulószoza
az őszi szünetben kedvezményes családi áron!**

**Sisitől az Erzsébet mítoszig
a Gödöllői Királyi Kastély és
a Mindszentyneum közös
kiállítása**

**Az eltűnt pap rejtélye - Szabadulószoza
4-6 fős csapat részére**

Mindszenty József Látogatóközpont
8900 Zalaegerszeg, Batthyány u. 4-6.
www.mindszentyneum.hu

SZÖVEG –
LACKFI JÁNOS

SOROZAT –
#JÓÉJTPUSZI

Kortyolni

◆ Áldott az Úr, az élet Istene, mert csak az élők hajtogathatnak papírhajót parkolócédulából. Áldott az Úr, az élet Istene, mert csak az élők ismerik a könnyed mozdulatot, mellyel egy pókhálót letisztogatnak, egy hajtincset kisöpörnek a szemükből. Áldott az Úr, az élet Istene, mert csak az élők ismerik a kenyér morzsálódását, patakban gázolás után lábuk hűvös száradását. Áldott az Úr, az élet Istene, mert csak az élők érzik meg egy másik élő jelenlétét a közelükben. Áldott az Úr, az élet Istene, mert csak az élők tapinthatják egy érkező vagy egy távozó, egy újszülött vagy egy haldokló kezének érintését. Áldott az Úr, az élet Istene, mert csak az élők mondhatják, por vagy füst ment a szemükbe, bezárt ablakú szobában, filmnézés közben. Áldott az Úr, az élet Istene, mert csak az élők nézhetnek keresztül egy elporladt levél csupasz erezetén, csak ők láthatják benne éltető tüdejüket vagy érrendszerüket. Áldott az Úr, az élet Istene, mert csak az élők tudják, hogy egy háromszáz grammos ököl pumpálja mellkasuk közepén az ár-apályt. Áldott az Úr, az élet Istene, mert felette áll az időnek, mégis az idő öntőformájába helyezte a dolgokat, kezdetet és véget adott nekik, no meg öntési hegeket, melyek élesen

felsebzik az ujjakat a határvonalakon. Áldott az Úr, az élet Istene, mert fogja a szép pillanatokot, és úgy rohan el velük, mit az atléta, nyomát se látni, csók, szalagavató tánc, esküvő, nászúgy, első lépések, mégis ott felejtí a fejünkben a képsort, a színt, a tapintást, az ízeket, egy bugyuta dal kitörőhetetlen hangsorát. Áldott az Úr, az élet Istene, mert elkapja az átkozott pillanatokot, és úgy rohan tova velük, felöklelve a szembejövőket, mint egy rögbijátékos, és viszi a válást, a rákos daganatot, az árulást, a szégyent, a kegyetlen magányt, a végtelen fájdalmat, csak nem valami alapos, mindig marad annyi az emlékezetünkben, hogy újra felsajduljon, hogy újra meg újra feljajduljunk. Áldott az Úr, az élet Istene, mert az élők választhatnak, kínjaikkal vagy örömeikkel azonosulnak, a győzelemmel vagy a kismizmizettséggel teszik magukat egyenlővé, lesüllyednek a mélybe vagy belekapaszzkodnak a teljes élet ígéretébe, és megindulnak felfelé. Áldott az Úr, az élet Istene, mert itt hagyta köztünk a teljességet, de csak akkor tudunk élni vele, ha a csend tejében feloldjuk az Ige mézét, és naponta kortyoljuk. ◆

FIZESSZEN ELŐ A KÉPMÁS MAGAZINRA!

OLVASNIVALÓ EGY ÉVRE,
ÉRTÉKEK EGY ÉLETRE

12 lapszám: 10 710 Ft

Támogatói előfizetés: 18 000 Ft

A támogatói előfizetéssel hozzájárul
a magazin fenntartásához.

Miért éri meg előfizetni?

- › 25%-kal alacsonyabb áron jut hozzá az egyes lapszámokhoz, 1 190 Ft helyett 892,50 Ft-ért.
- › Kedvenc magazinja minden hónapban pontosan megérkezik a postaládájába.
- › A magazin aktuális száma belépőül szolgál a Képmás-estekre (1 db magazin 1 fő részére).

Előfizetés itt: www.kepmas.hu/elofizetes • elofizetes@kepmas.hu • 06-1 365-1414

SZÖVEG –
JANCSÓ ÁGNES

„ÉJJEL AZ OMNIBUSZ TETEJÉN...”

Az egykori operettszlágerben megénekelte omnibusz a XIX. század városi közlekedésének egyik legnépszerűbb eszköze volt. Az autó- és trolibuszok őstét, az omnibuszt még valódi lóerő hajtotta, és tömegek számára tette elérhetővé az utazást a folyamatosan fejlődő Pest-Budán és a vidéki nagyvárosokban.

Szegény gyerekek részére ruhát gyűjtenek omnibusszal az Andrassy út 15. előtt. Budapest, 1916

◆ TÁRSASKOCSI MINDENKINEK

Az első társaskocsi-vállalat Blaise Pascal matematikus-filozófus ötlete nyomán jött létre 1662-ben. A szolgáltatást elsőként a Napkirály, XIV. Lajos próbálta ki, így nem meglepő, hogy az újdonság a nemesek körében vált népszerűvé. A vállalkozás csupán tizenöt évig működött, az ezt követő másfél évszázadban a postakocsikat

használták távolsági személyszállításra. A XIX. századtól a távolság legyőzésének új alternatívája a vasút lett, azonban a városok növekedésével egyre nőtt az igény a rövidebb útvonalon közlekedő, tömegek számára is elérhető eszközök iránt. Erre kínált megoldást 1826-ban egy nantes-i vállalkozó, aki a városközpont és a külvárosi fürdő között indított társaskocsikat. A városi tömegközlekedés egyik alapjává vált szolgáltatás *voiture omnibus*, azaz kocsi mindenkinek néven vált ismertté.

HAT KRAJCÁRÉRT A VÁROSLIGETBE

A pesti omnibuszközlekedés 1832. július 1-jén indult el. Kratochwill János vállalkozó a helybeli céhmesterekkel készíttetett fedett kocsikat, amelyek a két kávéháza, a mai Széchenyi István tér és a Városliget között közlekedtek a Király utcán keresztül, a három kilométeres távolságot körül-

belül húsz-huszonöt perc alatt tették meg. A szolgáltatás új korszakot nyitott a város életében, addig a többség gyalog járt, csupán a tehetősebb réteg utazhatott bérkocsin, egylovas konflison vagy kétlovas fiákeren. A reggel hat és este hat óra között óránként, majd fél óránként közlekedő omnibuszoknak nem voltak megállói, ott álltak meg, ahol az utasok le akartak szállni.

Kép: Fortepan.hu

A források szerint nem Kratochwill omnibusza volt az első: „*Boldogult Lechner Ödön, a zseniális építőművész mesélte, hogy a nagyapja [...] próbálta ki a huszas évek utóján Pesten az első omnibuszt, amire „senki sem akart ráülni. Végre is az öregúr dühbe gurult és egy vasárnap fölrakta a feleségét meg a gyermekeit a szokatlan közlekedési alkalmatosságra és úgy utazott ki a Városligetbe. Az utazásban azonban nem volt köszönet, mert »a népek« csudájára jártak a különös alkotmányuk, az uccagyerekek utánaszaladtak Lechner kocsjának és mindenféle cifra dolgot kiabáltak Lechner után*” – olvasható a Magyar Hírlap 1929-es számában.

A nyolc-tizennégy férőhelyes omnibuszra a jegyek távolságtól függően hat-tíz krajcárba kerültek. Mivel egy cseléd napi bére húsz-harminc krajcár volt, elsősorban kiskereskedők, hivatalnokok, kézműves mesterek és értelmiségiek tudták kihasználni az új tömegközlekedés lehetőségeit. Ennek ellenére a mindenes-, cimborás-, vagy pajtáskocsiként is emlegetett eszköz olyan népszerűvé vált, hogy egy hónappal később a budai oldalon is elindult az első omnibusz, a Tabánból a Vízivároson át Lipótmezőre közlekedett.

DIVATOS, MINT AZ OMNIBUSZ

„Pesten húsz év előtt még alig volt omnibusz. A Császárfürdő akkori bérlője, Szekrényessy József állíttatott néhány nagy és nehéz bárkát. Egy pár járt a császárfürdőbe, négy-öt (többnyire üresen) a Városligetbe, s majd néhány a fejlődni kezdő Új-Pestre. Az ötvenes években a lakosság nagy része még szegénylő az ily olcsó társasutazást. De az évtized végén szaporodtak a kocsik, s a polgárság rájuk kapott. E tized elején pedig, kivált miután Deák Ferenc és társai is mindig omnibuszon jártak ki a Városligetbe, egészen divatba jött. Azóta gyakran láthatni rajtuk oly előkelőket is, kik különben pompás, címeres fogatokkal is rendelkeznek” – írta A Fővárosi Lapok 1869. januári száma.

Az omnibuszok ismertségével párhuzamosan a járatok zsúfoltsága is nőtt, a Honderű 1845-ös száma szerint „oly ketreczhez hasonlítanak, mikben a baromfiak a megpukkadásig összezúfoltatnak”. A kocsik hamarosan vidéken is megjelentek, 1847-ben már Sopronban, tíz évvel később pedig Szeged, Miskolc, Debrecen, Szombathely és Székesfehérvár utcáin is közlekedtek, elsősorban a városközpont és a vasútállomás között szállították az utasokat.

A KONKURENCIA: A LÓVASÚT

Az omnibuszforgalom 1866-ban egyik napról a másikra visszaesett: elindult a lóvasút. A kötőpályás közlekedést eleinte a bányákban használták, a csillékét emberi erővel

mozgatták a fa nyompályákon. A XVIII. század második felétől a fát vasszerkezetre cserélték, emellett lovakat kezdtek használni a kocsik húzására, így a nehezebb tárgyak mozgatása is hatékonyabbá vált. Az első menetrend szerint közlekedő személyszállító lóvasutak 1803-ban, Dél-Londonban indultak, hazánkban először 1827-ben Pest-Kőbánya között létesítettek vonalat, de a szolgáltatás csupán egy évig működött. Ennek ellenére országos hálózatot terveztek, 1840–1846 között pedig Pozsony és Nagyszombat, majd Szered között ismét elindult a lóvasút-közlekedés, azonban hosszú távon sem a sebessége, sem a terhelhetősége nem vehette fel a versenyt gőzzel. A gőzvontatás viszont a városokban nem aratott sikert, így történt, hogy 1860-ban átadták az első magyar városi lóvasutat Lippán. Pesten hat évvel később jelent meg, a mai Kálvin tér és Újpest-Városkapu közötti szakaszon közlekedett először, két évvel később pedig már a budai oldalon is elérhető volt a Lánchíd és Zugliget, valamint a Lánchíd és az óbudai Fő tér között. Az 1887-ben megjelent villamosvasutak vetettek véget a lóvasutak idejének, az utolsó, margitszigeti járata 1928-ban szűnt meg.

AZ UTOLSÓ ÉJJEL

A főváros 1884-ben szabályrendeletben egységesítette az omnibuszutazás feltételeit. Többek között meghatározta, hogy a maximum hét és fél méter hosszú és két és fél méter széles kocsikat jelzőlámpákkal kell ellátni, a tíz utas befogadására alkalmas belső térben pedig gertyával lehet világítani. A századfordulóval megjelentek az emeletes buszok, amelyek tetejére keskeny vaslépcső vezetett. Ezek a kocsik ihlették az Éjjel az omnibusz tetején című közismert operettslágeret, amely 1926-ban debütált Zerkovitz Béla Csókos asszony előadásában.

Míg 1832-ben öt omnibusz közlekedett és évente megközelítőleg kétszázezer utast szállított, 1912-ben már százhatvanegy kocsi állt a 13,4 millió utas rendelkezésére. Ezeket a kocsikat fokozatosan szorították ki az 1890-es években megjelenő autóbuszok, amelyek 1915 márciusától közlekedtek menetrendszerűen Budapesten. Az utolsó omnibuszjárat 1929. november 5-én a Villányi úton haladt át, az eseményről így írt a Magyar Hírlap egyik szerzője: „Nem tudok mosolyogni a szegény omnibusz letörésén. Az omnibusszal egy darab régi Pest vonult el az Andrássy útról és az öreg, zörgőcsontú, döcögő járművekkel, a kocogó omnibuszlovakkal mintha egy darab kedélyesség költözött volna ki a város belsejéből.” ♦

SZÖVEG –
VÉSEY MIKLÓS

SOROZAT –
BIBLIAI TÖRTÉNETEK

Parancs

»Azt akarom, hogy most mindjárt add nekem egy tálon Keresztelő János fejét!« A király igen szomorú lett, de az esküre és a vendégekre való tekintettel nem akarta elutasítani.”

(Mk 6, 25-27)

◆ Amikor a mostohalányom tánca következett, teljesen zavarba jöttem. Tudatosan, de átszellemülten mozgatta a tagjait, kecsesen, ízlésesen, mégis kihívóan, többször is el kellett fordítanom a fejem szegyenemben, annyira vonzó volt. Láttam az embereimen is, hogy elkerekedik a szemük, csorog a nyáluk, legszívesebben felfalják ott helyben. Az sem érdekelte volna őket, hogy kiskorú, de azért tartottak tőlem, mégis a pártelnök nevelt lányáról volt szó. A tánc végén persze minden fej felém fordult, várták, hogy mit adok cserébe ezért a lebilincselő produkcióért. Tapasztalt vezetőként tudtam, hogy hiába én vagyok a főnök, a hatalmam labilis, és pont az ilyen döntéseken bukhatok a legnagyobbat. Például, ha nem adok elég értékes ajándékot, akkor elterjed rólam, hogy fukar vagyok, viszont ha túl értékeset adok, még kitalálják, hogy szerelemben estem a feleségem lányával. Úgyhogy azt tettem, ami a legbölcsebbnek tűnt: rábíztam a lányra a választást. Hogyan is gondolhattam volna, hogy a kegyetlen kis csitri egy fogoly halálát kéri?

Tapintani lehetett volna a csendet, miután kimondta azt a nevet. Ültem az asztalfőn, végignéztem a felajzott, pattanásig feszült tanácsadóimon, akik az ártatlan vért még jobban szerették, mint a nőket, hát még a kettőt így egymás után... Tudtam, hogy ha nemet mondok, már aznap elkezdenek szervezkedni ellenem. Nem is volt gond a kivégzéssel önmagában, máskor is csapoltam már le így indulatokat, elég eredményes módszer, ráadásul jótékony félelmet is szül. De hogy pont annak a szent fickónak a fejét kelljen levágnom, ráadásul tálcán

előhozhatnom, hát ez azért már nekem is sok volt egy kicsit. Úgy tűnik, megszerettem az évek alatt. Amikor kicsit rosszabb napom volt, mindig bementem a cellájába, ő jó keményen leszidott, és elmagyarázta, mi a baj az életmódommal, min kéne változtatnom. Persze nem változtattam semmin, de azért mindig jó érzéssel jöttem ki onnan. Talán mert ő legalább őszintén beszélt velem.

Húsz jól tartott, életerős férfi bámult rám a vérfigyaszító csendben, fújttak, mint a nyúlra váró, pórázon tartott vadászkutyák. Melleztük egy látszólag ártatlan bambitekintet, a mostohalányomé, és mögötte a ravasz rókaszemek, mert közben a feleségem is a terembe lépett, hogy nyomást helyezzen rám. Hát persze, hónapok óta nyüstöl, hogy ilyen-olyan indokkal nyírjam ki ezt a szent foglyot, mert az őt is kritizálta rendesen, éjszakánként órákig üvöltözte a nevét és a bűneit, az egész birtokon hallani lehetett. Okos asszony, azt meg kell hagyni. Már megint teljesen sarokba szorított.

Hozzátok hát élém a fejét, mondtam a hóhérnak. Sokat látott, hidegvérű gyilkos volt, az egyik legjobb emberem, levezetett már több ezer kivégzést. Akkor láttam életemem először és utoljára érzelmet az arcán: mintha szomorúan lebiggyesztette volna az ajkát egy kicsit. De nem habozott, csak biccentett, és elindult a börtön felé. Semennyit sem számított, hogy mi ketten mit tartunk helyesnek. Nem mi döntöttünk, hanem a feleségem. Igazából ő parancsolt a hóhérnak is, én csak mellékszeplő voltam a történetben.

Márpedig a parancs az parancs. Végre kell hajtani. ◆

OPERA

MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

MARIUS PETIPA
ALEKSZANDR GORSZKIJ
KASZJAN GOLEJZOVSKIJ
MICHAEL MESSERER
LUDWIG MINKUS

Don Quijote

DON QUIXOTE

BALETT HÁROM FELVONÁSBAN

MIGUEL DE CERVANTES AZONOS CÍMŰ REGÉNYE NYOMÁN
A SZÖVEGKÖNYVET ÍRTA **MARIUS PETIPA**
KOREOGRÁFUS **ALEKSZANDR GORSZKIJ, MARIUS PETIPA,
KASZJAN GOLEJZOVSKIJ, MICHAEL MESSERER**
ZENESZERZŐ **LUDWIG MINKUS**
DISZLETTERVEZŐ **RÓZSA ISTVÁN**
JELMEZTERVEZŐ **ROMÁNYI NÓRA**
VILÁGÍTÁSTERVEZŐ **KIRK BOOKMAN**
KARMESTER **PAUL CONNELLY**

2023. SZEPTEMBER 30-TÓL, OPERAHÁZ

SEREGI LÁSZLÓ
ARAM ILJICS HACSATURJÁN

Spartacus

BALETT HÁROM FELVONÁSBAN

KOREOGRÁFUS **SEREGI LÁSZLÓ**
ZENESZERZŐ **ARAM ILJICS HACSATURJÁN**
SZÖVEGÉT HOWARD FAST REGÉNYE NYOMÁN ÍRTA **SEREGI LÁSZLÓ**
DISZLETTERVEZŐ **FORRAY GÁBOR**
JELMEZTERVEZŐ **MÁRK TIVADAR**
A KOREOGRÁFUS ASSZISZTENSE **KASZÁS ILDIKÓ**
KARMESTER **PAUL CONNELLY**

2023. OKTÓBER 14-TÓL, OPERAHÁZ

BALETT

MAGYAR NEMZETI BALETT
HUNGARIAN NATIONAL BALLET

OPERA.HU | FACEBOOK.COM/OPERAHAZ

SZÖVEG –
DÉR KATALIN klasszika-filológus

SOROZAT –
BIBLIA ÉS IRODALOM

HOLT PRÓFÉTA

**Nyájas magasságban csüng a dombtetőn a ház,
de én mordan ülök benne, mint Jeremiás.**

**Hozza postámat a posta. Újság és levél
mintha mind olyanról szólna, aki rég nem él.**

**Hol a sok netán és hátha? Meghalt a jelen,
s ami hír fülembe ér, mind csak történelem.**

**Elsüllyedt a világ és nem maradt élve más:
dombon ül s fejet csóvál a mord Jeremiás.**

**Eltűntek és elsüllyedtek, s talán így a jobb:
míg itt voltak, kínzóbb volt hogy egyedül vagyok.**

**Hozza postámat a posta: mennyi hír, divat!
Engem nem visznek magukkal, föl nem oldanak.**

**Mindegy! a világ süllyed vagy én lettem halott:
akként élek mint akik már Változatlanok.**

**S mordan nézem hogy köröttem a vak élet hal,
mint egy holt próféta, kit már senki úgyse hall.**

**Mint a nyilt szemű halottak, kiket régidőn
barbár törzsük künn hagyott a nyájas dombtetőn.**

**Hozza postámat a posta: mennyi rossz madár!
Be jó hogy csőrük csapása egy cseppet se fáj!**

(Babits Mihály: Holt próféta a hegyen)

◆ Babits Mihály a verset 1931-ben, az esztergomi Előhegyen vásárolt kis présházból átalakított nyaralójában írta. Ez az a címbéli prófétai hegy, ahová a költő elmenekült a lármas, kaotikus, lezüllett, eszmeileg zűrzavaros fővárosi barbárság elől, hogy e pokol mélysége fölé emelkedjen. Itt születtek komor jóslatai, megrendítő figyelmeztetései és kiáltásai kortársaihoz, itt lett a szelíd és halk esztéta-alkatú költőből, akit 1936-tól súlyos gégerákja némaságra kárhoztatott, a nemzet legdörgőbb hangú prófétája. Ám úgy érezte, mindhiába kiált, mindhiába óv, félt és figyelmeztet, nem hallgatnak rá. Ezért azonosítja magát a nagy ószövetségi próféták közül éppen azzal a Jeremiással, akinek hasonló sors jutott osztályrészül. Igaz, a prófétáknak mindig sok szenvedésben volt részük, de közülük a legsúlyosabb teher Jeremiásnak jutott, aki a nemzethalál, a hetvenéves babiloni fogság előtt és alatt működött. És Isten is alig-alig erősítette meg kétségbeesései közepette, mert e próféta szenvedésének éppen az volt a különlegessége, s talán a lényege, hogy pontosan tudta: magának Jahvének a nép elfordulása, engedetlensége, hitetlensége miatti szenvedéseit hordozza, és mutatja fel önnön gyenge emberi lényében. Él ugyan, biológiailag életben van, ám mint próféta: halott, mert meg nem hallgatott és hatástalan. Nem véletlen, hogy a költemény kulcsmotívuma a halál, a halállal kapcsolatos szókincs: „meghalt a jelen”, „aki rég nem él”, „elsüllyedt a világ”, „vagy én lettem halott” és így tovább. Mindennek drámai összefoglalása e félsor oximoronja, azaz belső ellentétet hordozó kifejezése: „köröttem a vak élet hal”. Igen, maga az élet hal. Vak, ezért holt az élet, halott, mert az úgynevezett élők nem érzékelnek, nem vesznek észre semmit abból, ami közelít. Úgy van, ahogy Jézus prófétálta a világ végét, az ő második eljövételét megelőző időszokról: „És mint Noé korában történt, úgy lesz az Emberfiaának idejében is. Ettek, ittak, házasodtak, férjhez mentek egészen addig a napig, amíg Noé be nem szállt a bárkába.” És nem vettek észre semmit. „Akkor jött a vízözön, és mind elpusztította őket... Ugyanez fog bekövetkezni azon a napon, amelyen az Emberfia megjelenik.” (Lk 17, 26-27., 30) Napjainkban Jézus szavaihoz még hozzátehetjük: sokan ma is, hogy minél kevésbé kelljen gondolkodniuk, szórakoznak, úgymond, „kikapcsolódnak” szinte az eszméletvesztésig. És nem rázza fel őket semmi, semmilyen próféta, de még a Megváltó sem. ◆

Kép: Profimedia – Red Dot

SZÖVEG –
MÁRTONFFY ANDRÁS

TESTVÉRVISZÁLYBÓL VILÁGMÁRKÁK

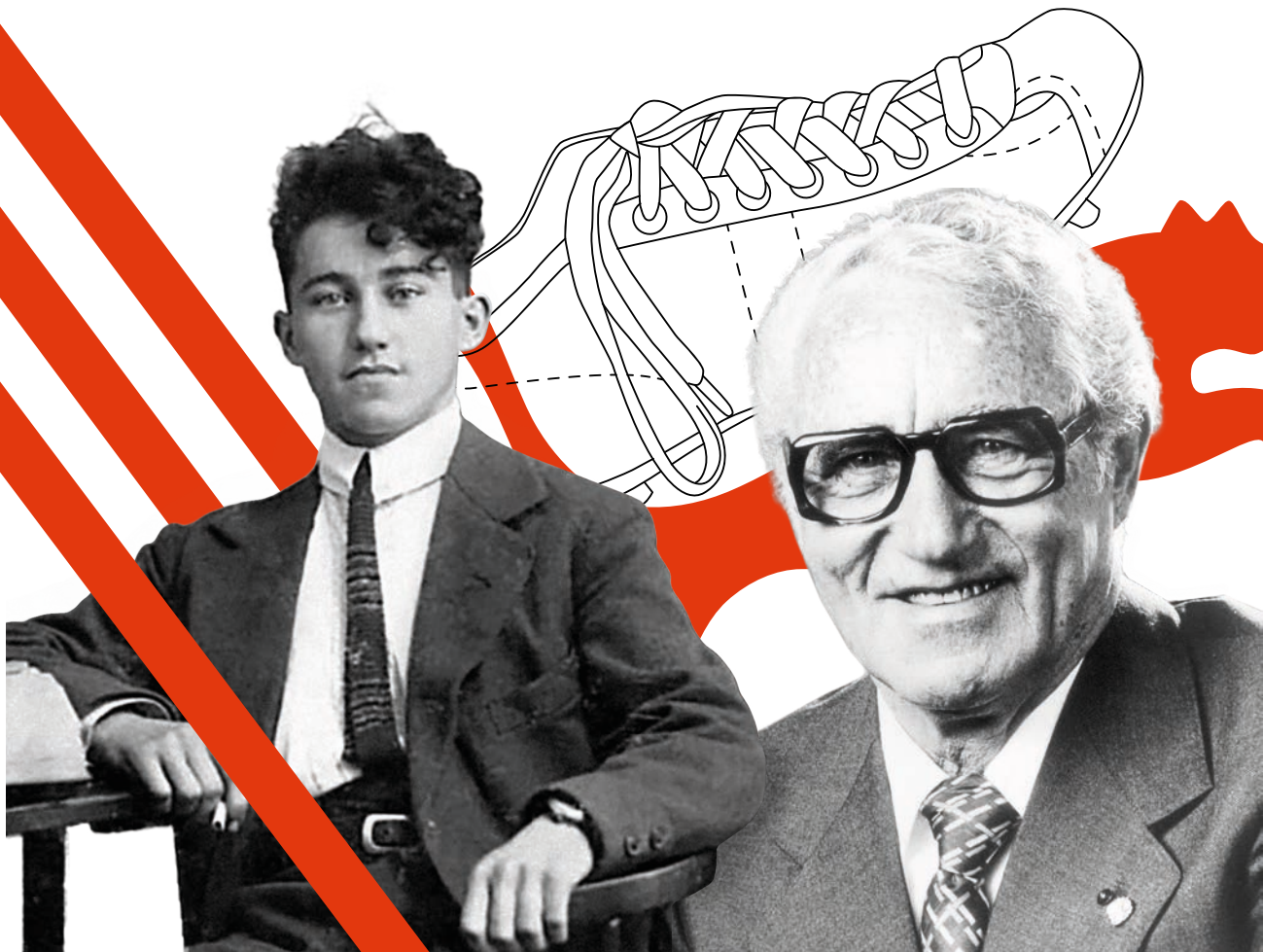
Két német fiatalember ígéretes vállalkozást indított az I. világháború után. Aztán jött a második világégés, a hatalom vállalhatatlan döntésekre készítette őket, a történelem egymás elleni gyűlöletet szított bennük. Mindez kettéosztott egy egész várost, és megszült két máig is rivalizáló céget, az Adidast és a Pumát. A két testvér egy temetőben nyugszik, egymástól a lehető legtávolabb, a viszály és a háborús bűnök emléke pedig máig él.

◆ A Rákosi-korszak életveszélyes viszonyai között 1954 októberében Budapesten több ezer fős tömeg tüntetett az utcákon, a feldühödött tiltakozók kirakatokat törtek be. A tömeget feloszlatták, a bíróságok pedig szigorú börtönbüntetésekkel szabták ki, de a hatalom két évvel a forradalom előtt kapott egy kis ízelítőt az utca erejéről. Az 1954-es esemény – bár a pesti nép tréfásan kis októberi szocialista forradalomnak nevezte el – még nem szólt nyíltan a politikáról, az váltotta ki, hogy a világbajnokságon az Aranycsapat a várokozásokkal szemben kikapott az NSZK válogatottjától. Az állás 2-2 volt, amikor a németek a nyolcvannegyedik percben megszerezték a győztes gólt. Szepesi György majdnem elsírta magát a rádió mikrofonja mögött. Nem győztünk, hiába szerzett az Aranycsapat – azóta sem megdöntött rekordként – huszonhét gólt a végén, hiába lőtt Puskás egy érvénytelennek nyilvánított egyenlítő gólt a meccs végén, hiába derült ki, hogy a németeket az akkor még legálisnak számító amfetaminnal doppingolták.

A németek számára viszont ez a diadal napja volt. Egy kis vigasztalást jelentett az elvesztett háború, a romokban heverő gazdaság és a végletesen megtépázott nemzeti öntudat letargiájában. Volt azonban még valaki, aki maradéktalan örömet érzett a győzelem után. Adolf Dasslernek hívták, és ő volt a feltörekvő Adidas nevű sportszergyártó cég tulajdonosa. Ez a meccs áttörést jelentett a számára, mivel a német válogatott tagjai az Adidas vadonatúj, felszavazható stoplikkal ellátott futballcipőjét viselték a győzedelmes összecsapáson. Dassler már az ötvenes éveiben járt, és a saját bátyjával való keserű, gyilkos rivalizálás töltötte ki az elmúlt évtizedeit. Régotha várt már egy ilyen látványos sikerre.

CIPŐ SPORTOLÓKNAK

Az Adidas és a Puma őstét, a Dassler Fivérek Cipőgyárat 1919-ben alapította két német fiatalember: a huszonéves Rudolf és a tizenkilenc éves Adolf Dassler.

Adolf Dassler 1915 körül

Adolf Dassler idős korában

Mint sok más híres világmárka, ez is rendkívül szerény körülmények között kezdte meg működését. A két testvér kiválóan tudott együtt dolgozni: az idősebb Rudi volt a közönségkapcsolatok és a reklám felelőse, Adi pedig álmodozó, introvertált ötletemberként járult hozzá a cég munkájához. Az elvesztett világháború utáni áldatlan állapotok közepette először főleg papucsokat gyártottak, mégpedig meglehetősen szerény körülmények között a bajorországi Herzogenaurach városában. A háborút követő szűk esztendőkből sokszor volt áramkimaradás, ezért a biztonság kedvéért mindig készenlétben állt néhány kerékpáros áramfejlesztő gép. Amíg egyes munkások dolgoztak, mások buzgón taposták a pedálokat, hogy működjenek a gépek.

A testvérek hamarosan bevezettek egy szokatlan újítást: a húszas évektől célba vettek egy kis számú, de folyamatosan gyarapodó társadalmi csoportot. Rájöttek,

hogy egyre több férfi vonzódik a szabadtéri kocogáshoz, terepfutáshoz. Ehhez pedig nem álltak rendelkezésre megfelelő sportcipők. A Dassler testvérek kibővítették a portfóliójukat: hegyes stoplikkal ellátott, tartós bőrből készült futócipőket gyártottak. A márka neve a cipőgyár nevéből – Gebrüder Dassler Schuhfabrik – Geda lett. A Geda-cipőket extrém igénybevételre, kézzel készítették. A minőségük kiváló volt, ezért a vállalkozásnak lassan, de biztosan híre ment.

A harmincas évekre a Geda már közismert név volt, olyannyira, hogy a német nemzeti atlétikacsapat edzője is érdeklődött iránta. Az első nagy áttörést akkor érték el, amikor a német atléták hivatalosan is a Dassler testvérek cipőit kezdték használni a versenyzésre. Közben elkezdett magához térni a német gazdaság is, így a testvérek egyre tehetősebbek és befolyásosabbak lettek. Mire 1933-ban Adolf Hitler hatalomra került, a Geda márka megkerülhetetlen volt a sportban.

ELLENFELEK ÉS ELLENSÉGEK EGY CIPŐBEN

Mindkét testvérnek – mint a Reich prominens nagypolgárainak – gyakorlatilag kötelező volt belépnie a Nemzetiszocialista Német Munkáspártba. A vélemények megoszlanak arról, hogy melyikük mennyire volt a Führer lelkes követője, anyagilag mindenesetre nem jártak rosszul. Rudolf volt az, aki komolyabban belemerült az új rendszer ideológiájába, Adolf viszont alapsabban ki akarta használni a helyzetük adta sikereket. Ő volt például az, aki elintézte, hogy az ő cipőgyáruk lássa el a Hitlerjugend fiatal sportolóit cipőkkel, és annak ellérére belépett a szervezetbe, hogy ekkoriban már messze járt a gyerekkortól.

Mire elérkezett az 1936-os berlini olimpia, már a világ sportolóinak jelentős százaléka hordott Geda cipőt. A siker átütő volt a testvérek sportcipőiben versenyző sportolók hét aranyérmet, öt ezüstöt és öt bronzot nyertek. Akaratukon kívül még kellemetlenséget is okozott nekik ez a rengeteg jó eredmény. Ez az olimpia – a német politikai vezetők szándékai szerint – a germán nép, és összességében az „árja faj” dicsőségét volt hivatott bemutatni a világnak. Amikor a fekete bőrű amerikai atléta, Jesse Owens egymás után nyerte a versenyszámokat Geda cipőjében, a Dassler fivéreknél valószínűleg kiült néhány izzadságcsepp a homlokára. Owens megnyerte a 100 és a 200 méteres síkfutást, a 4x100 méteres váltót és a távolugrást is. Hitler a verseny nap végén kezdet fogott a német aranyérmesekkel és egy finn sportolóval, aztán sürgős elfoglaltságára hivatkozva elhagyta a stadiont – állítólag azért, hogy ne kelljen egy fekete amerikaival fizikai kontaktust teremtenie.

A Dassler gyárban a hihetetlen sikerek hatására hirtelen felfutott a termelés, majd amikor kitört a világháború, menetrendszerűen megérkeztek a katonai megrendelések is. Havi tízezer-öt száz pár katonai bakancs gyártására kötelezték őket.

KÍMÉLETLEN HÁBORÚ ÉS TESTVÉRHARC

A politika és a két fivér közötti személyiségbeli különbségek egyre komolyabb feszültségeket okoztak. Az sem segített a helyzeten, hogy Rudolf és Adolf továbbra is közös házban éltek a szüleikkel és házastársaikkal. Komoly szerepet játszott viszonyuk megromlásában az asszonyok viszálya. Adi fiatal felesége, Käthe túlzottan is ambíciózus volt, mindenáron bele akart folyni a cég üzleti ügyeibe, és a népes család minden egyes tagjával összetűzésbe keveredett.

Aztán a háború tovább súlyosbította a helyzetet. A német hadsereg katonai szolgálatra kötelezte Rudolfot,

Az 1934-es világbajnokságon győztes német válogatott

míg Adolf felmentést kapott, hogy vezethesse a vállalatot. A testvérek ekkor már komolyan összevesztek, és egymást okolták, sőt árulónak nevezték.

Ahogy aztán Németország fokozatosan csúszni kezdett lefelé a lejtőn, és a hadiipar egyre valószínűbb túltermelésbe hajszolták, a Dassler testvérek cipőgyárára is sor került. A hadsereg átvette az irányítást, leállította a cipőkészítést, és az egész gyárat átállította haditermelésre. Ettől kezdve Panzerschrecket kellett készíteniük. Rudi, aki a második legnagyobb lengyelországi zsidó gettóban teljesített szolgálatot, leveleiben követelte az öccsétől, hogy értesítse őt minden döntéséről, kérje ki a véleményét, sőt, a feleségét, Friedl-t nevezze ki helyettesének.

Ez persze nem történt meg, a viszonyuk pedig végleg elmérgesedett, majd egyre nyíltabb ellenségeskedéssé változott. A háború végnapjaiban, az előretörő szovjet csapatok elől menekülve Rudolf megszökött a hadseregtől, és elindult haza, hogy rendet tegyen a Geda háza táján. A Gestapo elfogta és letartóztatta. Amikor aztán véget ért a háború, és szabadon engedték, Rudi hazament Herzogenaarachba. Itt viszont az amerikaiak tartóztatták le, és háborús bűnökben való részvétellel vádolták. Adi és a felesége, Käthe is azt vallotta, hogy SS-tag volt, így egy évet töltött fogságban.

De Adi sem járt sokkal jobban. Rudi visszaadta a kölcsönt, és ő is beárulta a testvérét. Azt állította, hogy kettőjük közül Adi ragaszkodott a fegyvergyártáshoz, és a saját zsebére dolgozott. Ezzel komoly veszélybe került, mivel a nácimentesítési program rendje szerint a második legveszélyesebb kategóriába, vagyis Belasteternek sorolták, olyan párttagok és támogatók közé, akik anyagilag profitáltak a rendszer bűneiből. Ez a státusz tíz év börtönbüntetést jelentett volna. Adit végül a városka félig zsidó polgármestere mentette meg, aki tanúvallomásaiban

Adolf Dassler portréja a cipőgyárban, 1920-as évek

elmondta, hogy Adolf Dassler a saját házában rejtegette őt az elhurcolás elől. Adit ezek után alacsonyabb fokozatú bűnelkövetőnek, Minderbelasteternek nyilvánították, majd a felesége közbenjárására egyszerű követővé, Mitläuferre fokozták le.

Ezeket a kölcsönös árulásokat már soha többé nem tudták megbocsátani egymásnak, a Dassler fivérek egykor harmonikus kapcsolata egyszer s mindenkorra engesztelhetetlen gyűlöletté változott.

AZ ELLENSÉGEK VÁROSA

Amint elültek a háború legvadabb utórezgései, 1948-ban a Dassler Fivérek Cipőgyárát hivatalosan is kettéosztották. Adolf a saját becenevéből és a vezetéknevéből alkotta meg az Adidas elnevezést, mire Rudolf hasonló módszerrel a Ruda márkanévet választotta, amit nem sokkal később Pumára változtatott.

Herzogenaurach városában ők voltak a legfőbb munkaadók, így a két család gyűlölködése miatt az egész település egyfajta shakespeare-i megosztottságban élt. A várost kettéválasztó Aurach nevű folyó egyik oldalán az Adidas, a másikon a Puma tevékenykedett. Mivel nem volt olyan család, amelyik ne lett volna szoros

kapcsolatban egyik vagy másik munkáltatóval, a lakosok is ellenséggént tekintettek egymásra. Azonnali elbocsátás terhe mellett szigorúan tilos volt az ellenség munkavállalóival házasodni, sőt kapcsolatot tartani is. Mindkét vállalat dolgozóinak saját kocsmái és színháza volt, mindenki figyelte a számára kevésbé ismert lakosok cipőjét, nehogy véletlenül a tilosba tévedjen.

A következő évtizedekben mindkét cég sikeresen tevékenykedett, de az Adidas messze elhúzott a verseny során. A futball-világbajnokság megnyerése után olyan neveket sorakoztattak fel a cipőik viselői között, mint Muhammad Ali és Joe Frazier, míg a Puma „mindössze” a brazil futballválogatottnak nyerte meg magának. Az Adidasnál „találták fel” a tömegesen gyártott, bárki által megvásárolható tréningruhákat, valamint a fel- és lecsavarozható stoplikat, ami újabb hatalmas lökést adott a világhírűeknek.

A háborút követő évtizedekben sokszor felmerült, hogy a testvérpár a náci rendszer legnagyobb haszonélvezői között volt, mégis háborítatlanul folytathatták a működésüket a háború után is. A felvetés nagyon is jogosnak hangzik, legföljebb a realitások szólnak ellene. Hitler rendszerének a szorításából lehetetlen volt menekülni, minden nagyiparosnak be kellett állnia a sorba. Ha megvizsgálunk néhány mai óriáscéget, nagyon hasonló, sőt ennél súlyosabb eseteket találunk. A náci az IMB infrastruktúrája segítségével azonosították és tartották nyilván a deportálandó zsidók millióit, a Volkswagen tizenötezer koncentrációs táborokból hozatott rabszolgával gyártott katonai járműveket a német hadsereg számára, sőt felépített egy teljes tábort is a munkásai fogvatartására. A Coca-Cola kifejezetten a háborús német piacra fejlesztette ki a Fantát, Hugo Boss tervezte a náci egyenruhák egy részét és komoly pénzadományokat biztosított az SS számára, a Bayer gyógyszergyár anyavállalata, az IG Farben pedig az auschwitz haláltábor közvetlen szomszédságában, rabszolgamunkásokkal dolgoztatott, és kifejlesztette a tömeggyilkosságokra használt Zyklon-B gázt.

A Dassler fivérek büntetése szimbolikusan talán a viszálykodás lett, amit a háború okozott. Az egymás iránti gyűlöletük olyan erős volt, hogy minden békítési kísérlet kudarcot vallott. A versengés nemzedéken át húzódtott és bizonyos mértékig a mai napig is tart, bár az évtizedek során civilizált szintre csitult. Először Rudolf halt meg 1974-ben, majd Adolf is követte 1978-ban. Haláluk esetére mindketten szigorú parancsba adták, hogy egymástól minél messzebbre temessék őket. A herzogenaurachi temető két átellenes végén nyugszanak, a lehető legnagyobb távolságra egymástól. ♦

SZÖVEG –
HORVÁTH PÁL filozófus

SOROZAT –
MAGYAR PÉLDAKÉPTÁR

EGGER CSILLAGA

Gárdonyi Géza nevét minden Magyarországon felnőtt ember ismeri, hiszen az *Egri csillagok* fél évszázadig az első kötelező olvasmányok között volt az iskolában. Az „egri remete” életműve persze ennél sokkal gazdagabb.

◆ A PÁLYAELHAGYÓ TANÍTÓ

Gárdonyi Ziegler Géza néven született 1863 augusztusában a Gárdony külterületének számító Agárdpusztán, ahol apja, Ziegler Sándor uradalmi gépmesterként dolgozott. Az elmagyarosodott Ziegler család Szászországból származott, az ősök kovácsok, vasművesek voltak, Sopron közelében, a Várvidéken telepedtek le. Az apa fiatal, vagyonos kovácsmester volt, majd gépésztechnikus, aki Bécsben alapított egy vasipari üzemet az 1840-es évek derekán, 1848-ban azonban gyárát odahagyva Pestre ment, és Kossuthnak ajánlotta fel a szolgálatait. Fegyverüzemet alapított, amely Pesten, majd Nagyváradon működött, Világos után pedig szökve, kalandos úton tért vissza az országba. A hatóságok le is tartóztatták, ám barátai hamis alibit szolgáltatottak neki, így elengedték. Ezt követően, vagyonát veszítve kovácsként, gépészként számos hazai uradalomban dolgozott, épített gőzmalmot, volt cséplőgép mellett gépmester. Feleségül vette 1860-ban a kismemesi származású Nagy Teréziát, hét gyermekük született, de közülük csak Géza és két öccse érte meg a felnőttkort. A család az apa gyakori állásváltásai miatt számos faluban lakott, sőt Pesterzsébeten és Óbudán is. Géza az elemi iskolát Pesten kezdte, de kisdíákként a gyakori költözések miatt sok helyen megfordult. Sárospatakon tanult 1874-től, két év elteltével a pesti Kálvin téri református gimnáziumban tanult, ott is érettségizett, majd Egerbe került, a Líceumba, az Érseki Tanítóképzőbe. Sem lelkes, sem jó tanuló nem volt, ám itt írta a helyi diák- és élclapokba első publicisztikáit, karcolatokat, humoros és gúnyos tárcákat, és már használta a Gárdonyi írói álnevet, amelyet hivatalos névként csak jóval később vett fel.

Kép: Wikimedia Commons

Gárdonyi Géza

Gyakorló majd kezdő tanítóként ő is vándorútra indult, Somogyban, majd Devecserben, Sárváron tanított, közben 1882-ben megszerezte a tanítói oklevelet. 1884–85-ben Dobronyban volt kántortanító, de egyre inkább az írás, az újságírás vonzotta, tanítóként az egyházi hatóságok zaklatásait is megelévelte.

MŰVÉSZEK ÉS BOGARAK KÖZÖTT

A következő években pesti, győri, szegedi, aradi lapok munkatársa volt, gyakran költözött, lényegében szellemi szabadfoglalkozásúként tartotta fenn magát. Ekkor már írt verseket, novellákat, népszerű ponyvaregényeket, megszülettek első igényesebb regény- és színdarabpróbálkozásai. Pestre költözött 1891-ben, Bródy Sándor barátsága révén állandó munkatársa lett a *Magyar Hírlap*nak, parlamenti tudósítóként is dolgozott, bekerült az írói társaságba, kezdett nevet szerezni magának. Barátságot kötött Feszty Árpáddal, egész jó hegedűs lévén a híres primással, Dankó Pistával, társasági találkozásukkor nagy tisztelettel nézet fel Jókai Mórra. Egerbe költözött

1897-ben, házat, majd szőlőt vett magának, idővel botanikus kertet telepített, szabadidejében növénygyűjtéssel, bogarak és pókok megfigyelésével foglalkozott. Közben azonban egyre nagyobb lendülettel és egyre több sikert aratva írt, sorra jelentek meg folyóiratokban és könyv alakban különféle műfajú munkái, állandó szerződéssel a Singer és Wolfner kiadónál kötelezte el magát, *Az én falum* című népies novellagyűjteménye alkalmi írásaival belépett az irodalom világába, legnagyobb írói sikerének ideje azonban 1899-ben érkezett el, amikor folyóiratban, részletekben kezdte közreadni az *Egri csillagokat*, amely rövidesen könyv alakban is megjelent, a későbbi kiadásokat azonban fáradhatatlanul tovább javította.

TÖRTÉNELEMBE BURKOLVA

Az alapjaiban hiteles történelmi regény a magyar kitarás és hősiesség, a hazaszeretet példáját, a helytállás mintáját kínálta. Gárdonyi törekedett a történelmi hűségre, komoly történelmi előtanulmányokat végzett, áttekintette a történelmi és irodalmi forrásokat,

Gárdonyi törekedett a történelmi hűségre, komoly historiai előtanulmányokat végzett, áttekintette a történelmi és irodalmi forrásokat, járt Konstantinápolyban, alapos gyűjtőmunkával a vár védői közül csaknem háromszáz egri hős nevét, személyi adatait is azonosította.

járt Konstantinápolyban, alapos gyűjtőmunkával a vár védői közül csaknem háromszáz egri hős nevét, személyi adatait is azonosította, ez a tisztelgő és emlékező adatsor pedig függeléként bekerült a mű régebbi kiadásaiba. Közben több európai országban, francia, olasz és német földön tett utazásokat, Párizsban járva már egy új történelmi regényre készült, és ihletet meríteni felkereste azt a catalaunumi síkságot is, ahol egykor, 451-ben a népvándorlás viharaiiban a hunok és a rómaiak mérték össze erejüket. Meg is jelent 1902-ben *A láthatatlan ember*, Zétának, egy rabszolga fiúnak és egy hun lánynak a plátói és tragikus szerelméről szóló történet, amelyhez Attila király és birodalma, valamint a korabeli Konstantinápoly kínálta a történelmi keretet. Ebben az időben színpadi sikert is aratott Gárdonyi, bemutatták Pesten *A bor* című, népszínművek világát idéző darabját, amely egy gazda és felesége között pár pohár bor elfogyasztása miatt támadt házas-társi konfliktus bemutatása volt, de versek, novellák, regények egész sora született tollából.

TÁRSASÉLET ÉS MAGÁNY

Miközben a századfordulóra írói karrierje kiteljesedett, Gárdonyi a magánéletében nem volt sikeres. Feleségül vette 1885-ben Csányi Máriát, akitől három fia és egy lánya született, ám kapcsolatuk az asszony kikapós természete miatt kezdettől boldogtalan volt. Útjaik 1892-ben elváltak, a hivatalos válás kimondására azonban hosszú huzavonát követően csak 1907-ben került sor. A gyerekek, akiről apjuk mindvégig gondoskodott, az anyánál maradtak, később azonban két fiú Gárdonyihoz került Egerbe, ahová az író idősebb lányát is magához vette, és elmebeteg lánya intézeti elhelyezéséről is ő gondoskodott. A szerelemben később sem volt szerencsés, több visszaautásításban volt része, így megmaradt „egri remetének”, ahogyan barátai emlegették, bár feljárt Pestre, élt társasági életet, tett külhoni utazásokat, különösen München volt a kedvére, amelynek légkörét az *Ida regénye* is felidézi. Irodalmi társaságokhoz tartozott, 1910-ben tagjai közé választotta a Magyar Tudományos Akadémia. Mivel pályája kezdetén a klérus részéről számos sérelem érte, eltávolodott katolikus hitétől. Egy időben antiklerikális, ateista eszmékkel kacérkodott, érdekelt az ezotéria és a lélekvándorlás gondolata, lelkesen tanulmányozta a darwinizmus eszméit. Később azonban visszatért a hithez, vonzani kezdte a misztika, a lelki élet, amely már harmadik nagy történelmi regényét, az 1908-ban megjelent, Árpád-házi Szent Margit életét feldolgozó *Isten rabjait* is áthatotta.

Tézisregénynek számító 1913-as munkája, a *Szunyoghy miatyánkja*, a személyes létezés lényegét keresi. Háború idején írott kisregényei is elfordulnak a történelmi témától. Élete utolsó éveiben az *Ida regényén* dolgozott, amelyben a dzsentrí, a polgár és a művész világának találkozását mutatta be finom lélektani megfigyelésekre támaszkodva egy ifjú pár történetén keresztül. A regény kéziratának befejezésekor Gárdonyi egészségi állapota már hanyatlott. Korábban is beteges alkatt volt és javíthatatlan hipochonder, ekkor azonban már szív- és vesepanaszok is gyötörték. Ágynak esett 1922 őszén, és október 30-án meghalt. Eger városa saját halottjának tekintette, pap barátai pedig kijárták Szmrecsányi Lajos érsek engedélyét arra, hogy sírja ne a temetőben, hanem az egri várban legyen. Így földi maradványait a Bebek bástya őrzi, fejfáján végakarata szerint ennyi áll: „Csak a teste”. ♦

MAGYARORSZÁG

AZ OTTHON MINDIG ELKÍSÉR

**Ezernyi kalanddal várnak
a hazai tájak!**

csodasmagyarorszag.hu

Pécs-Villány

Búvár a Malomtavi-barlang mélyén

SZÖVEG –
JANCSÓ ÁGNES

Víz alatti labirintus

a Rózsadomb
mélyén

Kép: Profimedia – Red Dot

A József-hegy (mai néven Szemplő-hegy) gyomrában egy nyolc kilométernél is hosszabb, zegzugos víz alatti labirintusrendszer rejtőzik, a Molnár János-barlang. Hazánk legnagyobb, a Duna–Ipoly Nemzeti Park részét képező vízi barlangját látható felszíne alapján csupán egy kis tónak gondolnánk, azonban a felfedezése óta eltelt több mint százötven év alatt sem fejeződött be a teljes feltérképezése.

- ◆ A Budai-hegység, egészen pontosan a Rózsadomb mélyén bújik meg hazánk legnagyobb víz alatti barlangrendszere, amelyet a világ legnagyobb hévizes barlangjaként tartanak számon. A Molnár János-barlang a Boltív- és az Alagút-forrás vízvezető járata, a mélyből feltörő hévíz és a Budai-hegységből érkező hideg karsztvíz a Malom-tavat, valamint a Lukács Gyógyfürdőt és Uszodát látja el. Az 1982 óta fokozott védeltséget élvező barlang évszaktól függetlenül állandó hőmérsékletű, 22-23 Celsius-fokos vízébe kizárólag képzett búvárok merülhetnek le, elsősorban kutatási célból.

A mai Frankel Leó úton található mesterséges Malom-tó története egészen a XVI. századig nyúlik vissza. A télen-nyáron melegvízes források által táplált tavat a törökök alakították ki, ahogyan az ott álló lőpormalmot is. Utóbbi 1686-ban, a Habsburg uralommal hagyományos funkciót kapott, és Császármalom néven folytatta működését egészen a XIX. századig. A tó partján 1806-ban nyílt meg a Betegápoló Irgalmasrend kórházaként üzemelő Császárfürdő, amelyet a század második felében átalakítottak, és Hild József tervei alapján felépült a klasszicista stílusú épületszárnya is. A századfordulón adták át az id. Ray Rezső tervei szerint készült, mór jegyeket viselő, török kori fürdőkre emlékeztető Lukácsot, amely hamarosan átvette a Császárfürdő szerepét.

A FORRÁS NYOMÁBAN

A Budai-hegység természetes hőforrásait már a rómaiak is ismerték, a Felhévíz néven ismert terület számos termálkarsztos barlangot rejt, amelyek többségét véletlenül fedezték fel, így a sokáig Malomtavi-barlang néven ismert járatrendszert is. Molnár János patikus 1858-ban a mai Lukács fürdőt tápláló forrásokat keresve, a József-hegy oldalában talált egy hasadékot. A kíváncsi természettudós egy vízzel teli barlangot sejtett

a Malom-tó vízszintje felett, a hegy gyomrában. Egy kollégájával lemerészkedtek, hogy saját szemükkel győződjenek meg a barlang létéről, és bár az üreg kiterjedését nem tudták megállapítani, az elérhető részeket bejárták, és részletesen elemezték az ott talált vizet. A forrás megtalálása érdekében megpróbálkoztak a tó lecsapolásával is, de a vízzel teli járatok ellehetetlenítették a további kutatást. Molnár 1858-ban osztotta meg felfedezését a nagyközönséggel, a barlangról szóló első leírását az Orvosi Hetilap adta közzé, amit egy évvel később egy tanulmány követett a Magyar Királyi Természettudományi Társaság évkönyvében. Molnár volt az első, aki először vizsgálta a fürdőt tápláló forrásokat, emellett részletesen elemezte a barlang vizét, hőmérsékletét, sőt még rajzokat is készített a természeti csodáról.

A Budai-hegység természetes hőforrásait már a rómaiak is ismerték,

a Felhévíz néven ismert terület számos termálkarsztos barlangot rejt, amelyek többségét véletlenül fedezték fel, így a sokáig Malomtavi-barlang néven ismert járatrendszert is.

MERÜLÉS CSAK HALADÓKNAK

Megfelelő technológia híján évtizedeken keresztül csak kisebb kutatások zajlottak, kevesen vállalkoztak az életveszélyes művelésre, hiszen egy kis vasajton, majd egy szűk járaton át kellett lemerülni az ismeretlen mélybe. A barlang első részletesebb felmérését Papp Ferenc és Tarics Sándor végezte 1937-ben, ezt követően 1953-ban dr. Kessler Hubert, Rádai Ödön és Chambre Attila a tűzoltóságtól kapott oxigénes légzőkészülékekkel kísérte meg a hazai könnyűbúvárkodás egyik első budapesti merülését a Malom-tóban, sikertelenül. Több eredménytelen próbálkozást követően 1959-ben Holly István volt az első, aki szabadtüdővel, csupán egy búvármaskot és vízhatlan lámpát használva ereszkedett a vízbe, majd szerencsésen átúszott két időszakosan víz alatt álló átjárón, vagyis szifonon. „Azon túl alacsony barlang következett, a víz és menyegyet között alig arasznyi résben volt levegő. Nemsokára a barlangot teljesen kitöltötte a víz. Beúszva azonban megállapította, hogy itt a folyosónak vége van. [...] Másnap két teljesen száraz termet találtak 4 emelet magasságban. Pár próbaúszás után kiderült, hogy nem ez az egész barlang, a helyenként 10 méternél is mélyebb víz egész nagy üregrendszer takar” – számolt be az évtizedek óta várt felfedezésről az Egyetemi Lapok. Ezt követően külső segítség is érkezett, „békaember-felszereléssel behatoltak a vízzel ellett barlangrendszerbe, több vízalatti folyosót találtak. A legnagyobb mélység, amelyet elértek, 15 méter volt, de lehetett volna tovább is haladni lefelé.”

A természeti kincs hegyen keresztüli megnyitásának tervét már Molnár János is felvetette, 1976-ban pedig dr. Kessler Hubert érvelt a barlang gyógyászati célú felhasználása mellett. A légzőszervi megbetegedésben szenvedőket az ötvenes évek vége óta kezelték a hazai barlangokban, így adta magát az ötlet, hogy – a Rózsadombon épülő SZOT-üdülőt a járatrendszerrel összekötve – kialakítsanak egy húsz beteg befogadására alkalmas helyiséget, valamint egy folyosót, amelyen keresztül az időjárási viszonyoktól függetlenül elérhető a szállóvendégek számára a Lukács fürdő. Bár nekiláttak a kivitelezésnek, az ötlet végül nem valósult meg.

A KUTATÁSOK ARANYKORA

A Malomtavi-barlang kutatása az 1960-as években élenkült fel, 1973-ban pedig jelentős expedíció indult Plózer István bűvár, barlangkutató vezetésével. A csapat egyik tagja, Mozsáry Gábor így emlékezett vissza az eseményre a föld alatti vizek mélyén című munkájában:

A Malom-tó

„Alámerülve, mintha akváriumban úsznánk. Gyönyörű, tiszta víz és élet mindenütt. Halak, növények. Fényképezünk a tóban, mert ez ritka alkalom. Liliom úr, a bérlő úgy érzi, mintha a veteményes kiskertjét taposnánk. Azt hiszi, hogy mi kiszaggatjuk a növényeket, pedig csak a víz kavarodik föl, ahogy úszunk. A tóban merülni csodálatos, de amiért jöttünk, az csak most következik. A tó sarkán rakott boltív alatt sötét hasadék nyílik, víz fölött és víz alatt is messzire látni benne. Ide úszunk be egymás után. A hasadék szűk, de járható.” A biztonságosabb merülés érdekében színes köteleket rögzítettek a járatokban, két levegős teremben pedig bázisokat alakítottak ki, amelyek segítették a további járatok felderítését. A kutatás eredményeként háromszáz méter hosszúságban fedezték fel a barlangrendszert.

NYOLC KILOMÉTERNYI LABIRINTUS

Az 1977 óta Molnár János nevét viselő barlang legmélyebb részei a kilencven-száz métert is elérik, ismert járatainak hossza mára elérte a nyolc kilométert, azonban továbbra sem tudni, hogy pontosan mekkora rész vár még felfedezésre. A 2000-es években a barlangban egy mesterséges vágattal feltárták a világ legnagyobb termálvizes termét, a húsz-huszonöt méter magas, Kessler Hubertől elnevezett csarnokot. Ez alapjaiban változtatta meg a barlang feltárásának további lehetőségeit, hiszen a bűvárok számára egy felszíni bázis épülhetett ki, hatékonyabbá téve a merüléseket. A mai kutatások során nem csupán a feltárt részeket, a víz áramlását és a vízhozamot vizsgálják, de az élővilágot is aprólékosan tanulmányozzák. ♦

VIG

23 | 24

Molnár Ferenc
AZ ÜVEGCIPŐ
rendező | Mohácsi János

Presser Gábor
Sztevanovity Dusán
Carlo Collodi
PINOKKIÓ
rendező | Keresztes Tamás

Friedrich Schiller
ÁRMÁNY ÉS SZERELEM
rendező | David Doiasvili

Hanoch Levin
KRUM
rendező | Valló Péter

Peter Shaffer
AMADEUS
rendező | Hegedűs D. Géza

Carlo Goldoni
A HAZUG
rendező | Horváth Csaba

A Magyar Nemzeti
Akadémia elnöke: Varga Mihály
Elnök: Pintér Sándor
Közlöny: 2018. évi LXXV. számú
Kormányrendelet

KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS
MINISZTERIUM

BUDAPEST

www.vigszinhas.hu

BÉRLETEK MÁR KAPHATÓK

OKTÓBERI KIMENŐ

Fotó: 6szin.hu/Juhász Éva

A CSOPORT

Bodó Viktor új előadása az önsegítő függő csoportok mintájára és igaz történetek alapján készült. A csoport olyan szélsőséges karakterek találkozóhelye, akik egyébként soha nem ülnének le egymással. Történeteikben a reális keveredik a mindennapi abszurdal, a dráma a tragikomédiával. Az előadás létrehozásában az alkotók segítségére voltak a függőségek szakértői, az érintettek igaz történeteit a beleegyezésükkel használták fel, de az előadás fiktív történetet mutat be, szereplői kitalált karakterek.

**Budapest, 6SZÍN (1066 Budapest, Jókai utca 6.)
Október 14., 19:00 és október 28., 19:00**

Fotó: Gordon Eszter/evaduda.net

RAMAZURI - ÉLŐZENÉS TÁNC- CIRKUSZI FELFORDULÁS - DUDA ÉVA TÁRSULAT

A RAMAZURI látványos, élőzenével kísért és akrobatikai elemekkel tarkított tánc-cirkuszi kavalkád, amely a Duda Éva Társulat és a Nemzeti Táncszínház közös produkciója. Benne derűs és szellemes koreográfiák követik egymást. Újszerűségével, derűjével és magával ragadó lendületével egy bő év alatt a társulat egyik legnépszerűbb produkciója lett. *Farkas Izsák* és *Szarvas Dávid* élőzenei duója garantálja a teljesen egyedi karneváli hangulatot, melyben az elektroswing, az etno, a dzsessz és a hiphop irányzatai is megjelennek. Rendező és koreográfus: *Duda Éva*.

Pécs, Kodály Központ, október 8., 19:00

KÉPMÁS-EST

FILM és PSZICHOLÓGIA

Várkert Bazár
Testórpalota, Vetítőterem
1013 Budapest,
Ybl Miklós tér 2–6.

FIGYELJ MÁR ODA!

Mekkora terhet bír el a szülő-gyerek kapcsolat? Milyen erőpróbákat kell kiállnia, mi jelzi, ha nem jól működik? **Almási Zsolt** filmje egy apa-fiú kapcsolatba enged bepillantást, amelynek érdekessége, hogy a két főszereplő, **Bán János** és **Bán Bálint** az életben is szülő-gyermek kapcsolatban állnak.

Október

05.

19:00

Film: **Figyelj már oda!** (13 perc)
Rendező: Almási Zsolt

A film után **Szám Kati**, a Képmás főszerkesztője **Kozma-Vízkeleti Dániel**lel, kiképző családterapeutával, klinikai szakpszichológussal beszélget a film apropóján a fenti témáról.

A filmet a rendező, Almási Zsolt engedélyével vetítjük!

MEGFOJTOTT VIRÁGOK – MARTIN SCORSESE ÚJ FILMJE A MOZIKBAN

A magyar közönség október 20-tól láthatja **Martin Scorsese** történelmi krimijét, a *Megfojtott virágokat*. A **Leonardo DiCaprio**, **Robert De Niro** és **Lily Gladstone** főszereplésével forgatott film egy 2017-es dokumentumregény alapján készült. Oklahomában száz évvel ezelőtt az osage indián törzs tagjai voltak a leggazdagabbak a szállásterületük alatt talált olajmezőknek köszönhetően. A történet főhőse, az indián Mollie Brown és testvérei fehérekkel házasodtak össze. Ám az olaj és a pénz elvakította a férjeket, ami gyilkosságokhoz vezetett. Mollie pedig indiánként hiába eredt az igazság nyomába.

Hazai bemutató: 2023. október 20.

A Képmás-estre a belépéshez regisztráció szükséges, a belépő személyenként egy Képmás magazin.

Regisztráció: kepmas.hu/kepmas-est

TÁMOGATÓ:

RENDEZŐK:

OKTÓBERI KIMENŐ

Fotó: varkertbazár.hu

„ISTEN MALMAI GYORSAN ÖRÖLNEK” – MÁRAI SÁNDOR ÉS 1956

Hirtling István színművész és Mészáros Tibor irodalomtörténész, Márai-kutató estjein nem pusztán részletek hangzanak el a *Márai Sándor* életműből, hanem eddig alig ismert információkat tudhat meg a közönség a szerzőről. Az előadások vetített képekkel, dokumentumokkal és *Tárkány-Kovács Bálint* Junior Prima díjas cimbalomművész inspiratív és sokszínű zenei kíséretével segíti az irodalmi szövegek elmélyült befogadását. Az író a II. világháború végétől többször ír egy forradalom lehetőségéről. Amikor mindez bekövetkezik, feléled benne a remény, hogy Magyarország szabad lehet, és ő is hazatérhet.

Budapest, Várkert Bazár, október 23., 19:00

Fotó: Kovács Dániel

ZENE-SZÓ KONCERTSOROZAT – SZIMFÓNIAK SZÁRNYÁN

A szimfónia régi műfaj, amely folyamatos megújulásra volt képes az évszázadok során, persze, bizonyos keretek közt. Vagy mégsem? Ahány zeneszerző, annyiféle szimfónia, de néha egyetlen komponista életművében is sokat változott a műfaj és a forma egyaránt. A Zene-szó koncertsorozat októberi alkalmán a *Budapesti Vonósok* és *Patkós Márton* színművész ebbe a változatos és gazdag világba vezetik be a hallgatóságot. Az est során *Felix Mendelssohn-Bartholdy*, *Dmitrij Sosztakovics*, *Benjamin Britten* szimfóniai csendülnek fel. Koncertmester: *Pilz János*.

Budapest, Festetics-palota, október 11., 19:00

MÚZEUMOK ŐSZI FESZTIVÁLJA

JÖVŐ! MENŐ! MÚZEUM! – MÚZEUMOK ŐSZI FESZTIVÁLJA

Az idei programok *A készségek európai évéhez* is kapcsolódnak, amely az egész életen át tartó tanulást szorgalmazza. Új témakörrel is bővült a programkínálat, amely a *Csak természetesen* címet kapta, és a természettudományokat, illetve a környezettudatosságot helyezi előtérbe. A fiatalokat a *Kerülj pályára!* című rendezvények kívánják megszólítani. Minden bizonnyal a *Múzeumi kulisszatitkok* és a *Raktárlesen* című programtípus ismét nagy népszerűségnek örvend majd. További tematikák a rendezvény hivatalos honlapján (www.oszifesztival.hu) olvashatók.

Országos esemény, szeptember 25.–november 12.

Nemzeti
Táncszínház

ALKOTÓK KLUBJA

Fotó: Lakatos János

Hiszünk a tánc erejében!

OKTÓBERI KIMENŐ

Fotó: worldpressphoto.hu

NEMZETKÖZI SAJTÓFOTÓ KIÁLLÍTÁS 2023 – BUDAPEST

Brent Lewis, a *The New York Times* fotószerkesztője, a 2023-as verseny globális zsűrijének elnöke a következőket mondta az idei pályázatról: „Az általunk kiválasztott, a 2022-es évet reprezentáló fotók az adott pillanatot jelzik, és történelmi dokumentumként szolgálnak majd a jövő nemzedékei számára, arról, hogy milyen volt az elmúlt év, hogy visszatekinthessenek rá, és remélhetőleg tanuljanak belőle.” A World Press Photo 2023 kiállítás kilencvennégy képét a zsűri mintegy négyezer fotóriporter több mint hatvan ezer fotójából válogatta.

**Budapest, Magyar Nemzeti Múzeum,
szeptember 20.–november 5.**

Fotó: Sztatmári Györgyi

ÖRÖKSÉGÜNK A BÉKE – A SAPIENTIA SZABADEGYETEM OKTÓBERI ELŐADÁSA

„Jézus egyszer békét ígér tanítványainak, máskor elutasítani látszik még a feltételezést is, hogy a béke volna küldetésének célja. Mi több, karddal válaszol a békét váróknak. Egyáltalán mit jelenthetett a béke fogalma Jézus korában? A Sapientia Szabadegyetem októberi előadásában *Sztatmári Györgyi* ezeket a kérdéseket járja körül, és az evangéliumok néhány jellegzetességét kiemelve keresi Jézus békeüzenetét. A havonta látogatható alkalmak további előadói többek között: *Kézdy Anikó*, *Somogyiné Petik Krisztina*, *Papp Miklós*, *Fehérváry Jákó OSB*, *Guba András SchP* lesznek.

**Budapest, Sapientia Főiskola (1052 Budapest,
Piarista köz 1). október 12., 19:00**

KÉPMÁS-EST

SZÍNHÁZ és PSZICHOLÓGIA

MOMkult, Kupolaterem
1024 Budapest, Csörsz u. 18.

Október

19.

19:00

PLETYKA VAGY INFORMÁCIÓÁRAMOLTATÁS?

Mit is jelent pontosan a pletyka?
Mi volt a szerepe régen és ma?
Miért szeretünk jól értesültek lenni
és ezt meg is mutatni?
Miért ártalmas és lehet-e hasznos a kibeszélés?

Színházi improvizációkat láthatunk
a **Nézőművészeti Kft.** vendégművészeivel
a fenti témában, a jelenetek között pedig
Szám Kati, a Képmás magazin főszerkesztője
beszélget szakértő vendégével.

Színészek: Mosolygó Sári és Kovács Lehel
Szakértő: M. Steinbach Annamária pszichológus

**JÁTSSZ, NEVESS,
GONDOLKODJ VELÜNK!**
Legyél a színészek alkotótársa és hoz
szokatlan kellékeket a jelenetekhez!

A Képmás-estre a belépéshez regisztráció szükséges,
a belépő személyenként egy Képmás magazin.

Regisztráció: kepmas.hu/kepmas-est

TÁMOGATÓ:

RENDEZŐK:

Fotó: Képkocka Christian Petzold Tűzvörös égbolt című filmjéből (Szemrevaló/Sehenswert fesztivál)

SZEMREVALÓ/SEHENSWERT - ÚJ FILMEK AUSZTRIÁBÓL, SVÁJCBÓL ÉS NÉMETORSZÁGBÓL

A budapesti Művész moziban rendezik meg a 12. Szemrevaló/Sehenswert Filmfesztivált. A Svájci Nagykövetség, az Osztrák Kulturális Fórum és a Goethe Intézet közös filmhete a német nyelvterület legfrissebb filmjeiből ad ízelítőt, ezúttal is eredeti nyelven, magyar felirattal. A tizenegy alkotást bemutató fesztivál nyitófilmje *Christian Petzold Tűzvörös égbolt* című filmje, amely idén a Berlinálén Ezüst Medve-díjat és a zsűri nagydíját is elnyerte. Budapest után Debrecenben, Szegeden, Pécsen és Veszprémben is vetítik majd a fesztivál legjobb filmjeit.

Budapest, Művész mozi, október 5–15.

KÉP ÉS SZÖVEG –
MOHOS ZSÓFIA

„Ősszel érik babám, a fekete szőlő”

✓ A legkisebbek mindig élvezik a felvonulást, Mogyoród

„Szabad a lopás!” – hangzik el a szüreti bálon, és a gyerekek villámgyorsan lekapkodják a díszítésként felakasztott gyümölcsöket. Az őszi szombatok, amikor a falvak még egyszer cifrába öltöznek, mielőtt téli álomra hajtanák fejüket: a szüreti felvonulások és bálók ideje. Ezek az események ma már a közösségről, a viseletekről szólnak, érdekes belegondolni, hogy a résztvevők közül vajon hányan szüretelnek igazából.

✓ Szüreti felvonulás, Mogyoród

✓ Van, ahol óriások is láthatók a forgatagban, Mogyoród

▲ A készülődés, a viseletbe öltöztetés néha több órát is igénybe vehet, Rimóc

▲ A kisbíró elszavalja a szüreti verset arról, hogy mi történt a faluban, Rimóc

▲ A bíróné és a bíró a szüreti koszorúval, Kupuszina

◆ Hajdanán főként Szent Mihály ünnepétől (szeptember 29.) Simon-Júdás (október 28.) napjáig zajlott a szüret, amelynek idejére a törvénykezést is beszüntették. Már a munkához is kapcsolódtak szokások: zajcsapásokkal igyekeztek elűzni a gonosz szellemet, a szedők pedig szüreti dalokat énekeltek. Erre az alkalomra a legtöbb faluban tisztségviselő szereplőket választottak: bírót, bírónét, csőszöket vagy

szőlőslányokat, és a felvonulásokban maszkos alakok is feltűntek. A kisbíró helyenként elszavalta, hogy mi történt abban az évben a faluban. A báltermet szőlővel díszítették, és a lopásért, ha a csőszök elkapták a „tettet”, fizetni kellett. A szüreti koszorút pedig több helyen elárverezték.

A II. világháború után már olyan falvakban is rendeztek felvonulást, ahol a szőlőtermesztés egyáltalán

▲ A hosszú szalagokból álló kalapdísz csak a szüreti felvonuláson viselik a legények, Kupuszina

▲ Tánc a falu körül, Kupuszina

nem volt jelentős. A szüreti bál lehetőséget teremtett a fiataloknak az ismerkedésre. A munka utáni mulatság egyfajta örömmünnepet jelentett a jó termésért. Ma még országszerte több településen, sőt Budapest egyes részein, például Rákospalotán is rendeznek szüreti felvonulásokat, amelyeknek szokásai falvanként változnak. Nélkülözhetetlen kiegészítőjük a traktor vagy ahol még elérhető, a lovas kocsi feldíszített pótkocsival és

a gazdagon díszített népviseletek, amiket nagymamák, édesanyák varrnak és őriznek gondosan a szekrényekben, várva, hogy öltöztethessék a fiatalokat.

A szüret mára elveszítette egykori szerepét, elsősorban nem az ismerkedés helye és ideje, hiszen leginkább gyerekek a résztvevői. S hogy mit szüretelnek? Szőlőt, jó termést? Vagy sok kis szőlőszemként fürtökbe fűződvé: az összetartozást? ♦

SZÖVEG –
OSZTOVITS ÁGNES

TARTALMAS ÉLETEK, BUKTATÓK, REMÉNYEK

Babits Mihály már a múlt század harmincas éveiben figyelmeztetett, hogy a mennyiség növekedésével óhatatlanul növekszik a silányság is a könyvkiadásban. Nagy odafigyelés és szerencse kell, hogy a mai könyvtengerből maradandó műveket tudjunk kihalászni. Ezúttal szerencsénk volt.

ENDŐ SÚSAZAKU CSODÁLATOS BOLOND című regényét nyilván azért vette elő a Jezsuita Kiadó, mert a mindenki által szeretve tisztelt, nagyszerű jezsuita szerzetes, a sokáig Japánban tevékenykedő *Nemeshegyi Péter* hagyatékában megtalálta a fordítás egy részét. Azt is tudni lehetett, hogy

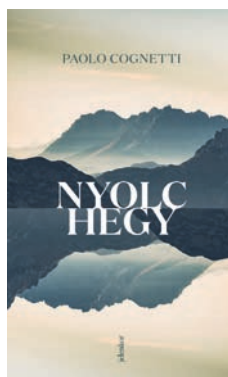
Nemeshegyi személyesen is jól ismerte a katolikus japán író, akinek leghíresebb regényét, a *Némaságot* *Martin Scorsese* megfilmesítette. A kiadás ötlete tehát Nemeshegyi Péteré, a fordítást végül *Ikematsu-Papp Gabriella* készítette el, nagyon gondosan és szépen.

A cselekmény tulajdonképpen nagyon egyszerű. Egy középosztálybeli fiatalember levelet kap hajdani francia levelezőtársától, *Gaston Bonapartétól*, hogy hamarosan Japánba érkezik. Óriási az öröm és az izgalom a családban, hogy egy előkelő francia lesz a vendégük. Csakhogy a fogadásnál kiderül, hogy a hatalmas termetű, toprongyos férfi a tengerjáró hajó legalsó szintjén utazott, poggyásza mindössze egy ütött-kopott vászonzsák. Gaston mindössze két napig élvezi egykori barátja vendégszeretetét, felkerekedik, hogy megismerje az igazi Japánt, a nyomorúságban élőket, az öregeket, a fiatalokat, a prostituáltakat és bérgyilkosokat. Velük éhezik, nyomorog, mégis próbálja megmenteni,

letéríteni őket a bűn útjáról. Ütik-verik, állandó életveszélyben van, de nem adja fel.

Gaston történetével párhuzamosan fut egykori levelezőtársának és húgának a lassú „ébredése”. A fura bolondnak kijáró gúny és lenézés csodálattá alakul. A csodálatos bolond, üzeni a regény, új irányt mutathat valamennyiünk életében.

Van ebben a műben humor, krimiszerű izgalom, és minden sorát áthatja a valódi keresztény hit, az emberszeretet. (*Jezsuita Kiadó, 4700 Ft*)

PAOLO COGNETTI NYOLC HEGY című regénye azért került 2013-as megjelenése után újra a figyelem középpontjába, mert a belőle készült film a 2022-es cannes-i filmfesztiválon elnyerte a zsűri díját. Pedig az 1978-as születésű, matematikusnak készült milánói író ebben az első, jelentős művében kiváló elbeszélőnek mutatkozik, mindvégig leköti a figyelmet, két főszereplője sokáig elkíséri az olvasót. De úgy látszik,

egy jó könyvnek is kell médiatámogatás.

A könyvben mintha *Hermann Hesse Narziss* és *Goldmund* című egykori remekművének mai változatával találkozoznánk. Adva van két, más-más közegből érkező fiú, a milánói polgárcsalád elkényeztetett gyereke, Pietro,

akit apja hegymászásra akar tanítani, férfitá edzeni, és a hegyekben zord körülmények között nevelkedő Bruno. A két gyerek kiskamaszként életre szóló barátságot köt, talán épp a felmenők ellen lázadva. Mindketten ismerik a másik erényeit és hibáit. Bruno mindent tud a hegyekről, a természetéről, a növényekről és állatokról, ezermesterként dolgozik, Pietro tanul, és be akarja járni a világot. Míg Bruno otthon épít magának házat, Pietro Nepálban tenné boldoggá az őslakókat. Barátságuk harminc éve alatt hol megszire távolodnak, hol újra közelednek egymáshoz. Mindig van mondanivalójuk a másikkak.

Ezt a különös barátságot a hegyek világa teszi izgalmassá. Cognetti úgy rajzolja meg ezt a közeget, hogy mi, olvasók is ott érezzük magunkat, gyönyörködünk és féltjük az életünket. *Nádor Zsófia* kitűnő fordítása igazi élménnyé teszi a magyar kiadást.

(Jelenkor Kiadó, 4299 Ft)

MIKKI BRAMMER MINDEN, AMIT MEGBÁNTAM

című könyve ugyancsak első regény, amely a magyar kiadással egy időben közel negyven nyelven megjelenik. Jól tudjuk, még a legrefináltabb reklámszakemberek sem tudnak eladni egy első kötetet, ha abban nincs elég spiritusz. Mikki Brammerében van, már az első két oldal után érezzük, hogy mind a háromszázkilencven oldalt végig fogjuk olvasni, még-

pedig örömmel. Remek a téma, könnyed a stílus, kiválóak a szereplők, mindenekelőtt a történetmesélő *Clover*, akit óvodás kora óta az élet utolsó percei izgatnak. Egyetemi tanulmányai után *haláldúla* lesz. Segít a haldoklóknak megbékélni az elmúlással, beszélget velük, teljesíti kívánságukat, meghallgatja vélt vagy valós bűneiket. Örömmel tölti el, ha azt látja, hogy a rábízott személy, legyen az nincstelen vagy gazdag, nyugodt vagy legalábbis megkönnyebbült lélekkel távozik a világból. Amikor hazamegy otthonába, lejegyzí a haldokló utolsó szavait. És rendszerezi a tanulságokat. Magánélete nincs, a hiányért kárpótolja a kivételes empátiát és odaadást igénylő, felemelő munka. Így megy ez harminchat éves koráig, amikor első randevújára készül.

Clover látszólag nagyon könnyedén mesél, beszél az életről és halálról, soha nem ítélkezik, a történetekben mégis ott van korunk szomorú valósága: képtelenek vagyunk végstádiumban lévő szeretteink mellett ülni, reszketünk az elmúlástól. Minden pénzt megadunk, hogy a nehéz feladatot egy idegen ellássa.

Kedves, szép és roppant tanulságos, olykor humoros könyvet írt Mikki Brammer. Nemes lektúrt, amire nagy szükség van manapság. A könyvet *Szabó Olimpia* tolmácsolásában olvashatjuk.

(Helikon Kiadó, 4499 Ft)

STEVE SEM-SANDBERG W.

című, közel négyszáz oldalas regényét *Georg Büchner* *Woyzeck* című befejezetlen drámája ihlette. Ez a különös darab, benne a kisember gyilkosságának története már számtalan jeles művet (opera, filmek, színpadi előadások) ihletett, s ihletni fog a jövőben is, de ilyen mélyen és átfogóan senki sem jelenítette meg a XIX. század elejének szellemi

klimáját és *Woyzeck* látszólag megmagyarázhatatlan tettének mozgatórugóit. Miért öli meg ez a sokat szenvedett, nyomorúságban élő egykori zsoldoskatona az egyetlen embert, aki egykor szerette, és akit ő is szeretett. Maga sem érti, és nem érti a törvényszéki orvos sem. Sem-Sandberg felhasználta az úgy 1914-ben előkerült dokumentációját, az orvos feljegyzéseit, s ennek alapján rekonstruálja *Woyzeck* kihallgatását. Arra keres választ az orvos a kihallgatások során, hogy egy elborult elme szörnyű tettéről van-e szó, vagy tudatosan kitervelt gyilkosságról. Az első esetben felmentik a vádlottat, a másodikban kivégzik. *Woyzeck*et saját makacssága juttatja bitófára.

A kortárs svéd irodalom friss remekét, ezt a nagyszabású történelmi-lélektani regényt *Lipcsey Emőke*, az évtizedek óta Svédországban élő, magyar író ihletett fordításában olvashatjuk.

(Európa Könyvkiadó, 5999 Ft) ♦

SZÖVEG –
JEAN ORSOLYA

A cikk a Magyar Turisztikai Ügynökség
szakmai támogatásával készült.

AHOL A MESÉK ÉLETRE KELNEK

Meseösvények és mesés játszóterek

Tudták, hogy Kukutyin és Piripócs nem csak a mesében léteznek? Mi lehetne kalandosabb program gyermekeink számára, mint mesehősökkel játszani, kirándulni, vagy ami még izgalmasabb, mesehőssé válni? Ebben az élményben lehet részünk hazánk meseösvényein és mesés játszóterein, amelyek nemcsak önfelelt játéokra csábítják gyermekeinket, hanem számtalan fontos ismeretet is megtanítanak nekik.

◆ A MESÉK ÖSVÉNYEIN

A magyar népmesék világa fantasztikusan gazdag, és egyszerre nyújt szórakozást, repít el a fantázia világába, és tanít az élet igazságaira. A mesék segítségével a gyerekek is könnyebben látják át az emberi kapcsolatokat, különböztetik meg a jót a rossztól, a főhős bőrébe bújva pedig szabadon élhetnek át különböző érzelmeket. Ezek a történetek mindig is szerves részét képezték az emberi kultúrának, s mivel az emberi agy fogékony a történetbe ágyazott ismeretekre, a történetmesélés sikeres tanítási és tanulási módszer is.

Miért ne hívhatnánk hát ezeket a csodás meséket segítségül ahhoz is, hogy gyermekeinkkel megkedveljünk a felfedezést és a természetjárást? Következzen öt meseösvény nemcsak kicsiknek, hanem minden meserajongónak!

MIMÓ ÉS CSIPEK | BUDAPEST

A következő budapesti ösvényeket két mesehős, Mimó és Csipek alakja köti össze, akik a gyerekekhez hasonlóan mindenre kíváncsiak, és folyton kalandokba keverednek. A Ferenc-hegyi Érzékek ösvényét bejárva játékosan, minden érzékszervünket – szaglásunkat, tapintásunkat, látásunkat és hallásunkat – bevetve ismerkedhetünk az erdővel és a természeti értékekkel, míg a Ferenc-hegyi

Tükrörben az élővilág meseösvényen a Ferenc-hegyi-barlangot és annak flóráját-faunáját csodálhatjuk meg. A Határtalan sokszínűség elnevezésű Kiscelli meseösvényen a múzeumot körülölelő parkot, a Kiscelli Parkerdőt lehet bebarangolni Mimóval és barátaival. A kalandos ösvény érdekes feladványokkal mutatja be az állat- és növényvilág sokszínűségét, valamint felhívja a gyerekek figyelmét a természet- és környezetvédelem fontosságára. Az Almássy téri Körkörös utakon meseösvényen izgalmas feladványokkal teli útvonalat járhatunk be, amelynek témája a klímavédelem: Mimó és Csipek, valamint Mityó macska és Ficak kutyus megmutatják, hogyan képzelnek el egy fenntartható várost. A Mimó és Csipek Sas-hegyi kalandjai Cincér Kázmérral nevű meseösvény állomásain interaktív játékok, például növénypár-kereső vagy állati fo(r)gócika segítik a Sas-hegyen élő őshonos állatokkal, valamint a színpompás növényvilággal való megismerkedést.

 Tipp: A Mimó és Csipek meseösvények pár száz méter hosszúak, tizenöt-harminc perces sétával kényelmesen végigjárhatók. Az Érzékek ösvényt és a Kis-Sváb-hegyi élményösvényt már a legkisebbek, a bölcsődések is élvezni fogják, az Almássy téri meseösvényt kisiskoláskortól, a többi útvonalat pedig óvodáskortól ajánlják.

Kép: meseut.hu

CSALÁDI MESEÚT | NOSZVAJ

A Családi meseút nagyjából kétórás sétával bejárható, de akár egész napos barangolássá is bővíthetjük. Az állomások egy hét kilométeres sétaúton helyezkednek el, a meseút házikóit a településen elszórva találjuk, így kedvünk szerint alakíthatjuk az útvonalat, miközben rácsodálkozhatunk Noszvaj apró csodáira is. A gyönyörű, kézzel festett házikókban egy-egy népmesét és a meséhez kapcsolódó játékos próbát vagy feladatot kell megoldani.

 Tipp: Noszvajon felnőttek számára is készültek útvonalak, a Szerelmesek Meseútja szerelmes történetekkel, a Vadon Kulcsa erdei út pedig sok játékos programmal várja a természetben kikapcsolódni vágyó felnőtteket.

AGGTELEKI JÁTEKÖSVÉNY

Az Aggteleki Nemzeti Park egy kilométeres játékösvényen a nemzeti park kincseiből egy hat állomásból álló élményösvényt bejárva, játékos ügyességi feladatokkal tehetjük próbára magunkat, miközben megismerhetjük a környék élővilágát és természeti értékeit.

 Tipp: A barlangbejárat közelében található Információs Irodában beszerezhető menetlevél, kincskereső térkép, matricagyűjtő és matricák, illetve egy fajtás is, aminek szerepe lesz a játék során.

BOSZORKÁNY MESEÖSVÉNY | SOPRON

Ügyességi és logikai feladatok során ismerhetik meg a gyerekek a Soproni Parkerdő Kecse-patak legendáját. Az érdeklődőket egy mesebeli faházikó várja, ahol térképet és pecsétgyűjtő füzetet szerezhetnek (a pecsételő pontot a Károly-kilátó melletti Kőhalmy Vadászati Múzeum büféjében keressük). Innen indul a kilencszáz méter hosszú, nyolcállomásos elvarázsolt meseösvény, ahol boszorkányok és tündérek kísérik minket végig.

 Tipp: A Soproni Parkerdő további élményeket is tartogat: a mezítlás ösvény, a Kőhalmy Vadászati Múzeum, a Károly-kilátó és a kalandpark is tökéletes program a családok számára.

Ha végére értünk a meseösvényeknek, és új kihívást keresünk gyermekünknek, ugyanakkor maradnánk a mesék és a játék birodalmában, szemezgessünk hazánk mesés játszóterei között!

MESÉS JÁTSZÓTEREK

Ma már nem csak Budapesten találunk mesés játszótereket, hiszen országsszerte egyre több van belőlük, és érdemes őket kipróbálni, hiszen mindegyik kicsit más. ➤

SZIGET-KÉK JÁTSZÓTÉR | DEBRECEN

A Nagyerdő árnyas fái alatt, az Ötholdas Pagony játszótér helyén 2022 júliusában nyitott meg Debrecen legújabb tematikus parkja, a Sziget-kék. A Szabó Magda meseregénye alapján épült négyévszakos játszótéren többek között kilátó, játszótoronny és egy miniváros várja a kicsiket. A gyermekek hatalmas homokozókban építhetnek új meséket, kisautókba pattanhatnak, vagy akár a lebegő mászókákon és kalandos pályákon, kanyargós csúszdákon tehetik próbára ügyességüket. Elbújhatnak a fák lombjai között futó mászófákon, és felmászhatnak az élménytoronny kilátójába, vagy a miniváros házai közti KRESZ-pályán gyakorolhatják az autóval való közlekedést. Az ingyenesen látogatható Sziget-kék tematikus parkot a szülők a régió egyik legizgalmasabb „játszóvárosaként” tartják számon, amely igazi kikapcsolódást nyújt minden generáció számára.

MÁTYÁS KIRÁLY TÖRTÉNELMI JÁTSZÓPARK | VISEGRÁD

A visegrádi Mátyás király játszópark nemcsak azért különleges, mert csodaszép, festett, fából készült játékok biztosítják az önfeledt játékot, hanem mert igazi időutazásban lehet részünk. A visegrádi Királyi Palotával szemben található történelmi játszóparkban egy verektes díszkapun átlépve egyenesen Mátyás király meséinek világába csöppenünk, és középkori köntösbe bújtatott játékokkal, vitézekkel, szobrokkal találkozhatunk. Van itt labirintus, farkas, sárkányhíntó...

Tipp: A Királyi Palota és a játszótér felkeresését érdemes egymással összekapcsolni, mert míg a Királyi Palotában a királyi udvar életét régészeti és történelmi emlékeken keresztül lehet megismerni, addig a Mátyás király Történelmi Játszópark a mesék és regék világába kalauzol bennünket.

BÁNYÁSZ JÁTSZÓTÉR | BRENNBERGBÁNYA

A Sopron melletti Brennbergbánya több mint kétszáz éven át a magyarországi kőszénbányászat egyik legjelentősebb helyszíne volt. Ám 2019 óta már nemcsak erről ismert, hanem bányász tematikájú játszótéréről is, ahol a gyerekek bányalifttel, csillékkal játszhatnak, bányajáratokban szaladgálhatnak és mászófalat mászhatnak. Találunk itt körforgót, kéttornyú várat, kötélpályát, rugós játékokat, gombaegyensúlyozót. A teret a Soproni Egyetem hallgatói álmodták és építették meg.

MESEKERT SKANZEN | SZENTENDRE

Hamar a gyerekek kedvence lehet a szentendrei Skanzenben található játszótér, ahol a kicsik és a nagyok

A kisgömbök, Az iregi kakasok, A kismalac és a farkasok népmese figurái között tölthetnek el örömteli órákat. Például a mese szereplői mozognak a hinta tetején, de a játzó legnépszerűbb eszközei a körhinta és a tyúklétra. Utóbbi segít fejleszteni a mozgáskoordinációt, az egyensúlyozási képességet. Minden elemben meglevenedik egy-egy mese, amelyek történetét el is olvashatjuk játék közben.

MESEBELI HELYNEVEK

Ha valaki gondolt már arra, milyen jó is volna egy mesébe csöppenni, akkor most itt a lehetőség! Mert bizony Kukutyin vagy Piripócs igenis létező helyek, ahová akár mi magunk is ellátogathatunk. Bár sok településnévre fikcióként gondolunk, azok még a térképen is szerepelnek, némelyiknek pedig még saját története is van.

KUKUTYIN

A településnév leginkább egy népi szólásban szokott felbukkanni: „Elmehetsz Kukutyinba zabot hegyezni!” (A kifejezéssel leggyakrabban hiábavaló tevékenységre vagy hasznos munkára alkalmatlan személyre szoktak utalni.) A szólásban szereplő helynév valójában létező helyre, sőt megtörtént eseményre utal. A Ferencszálláshoz és Deszkhez tartozó Kukutyin pusztá határa ugyanis az 1880-as évek idejében zabbal volt bevetve, de egy alkalommal, az éppen akkor áradó Maros miatt lehetetlennek látszott az aratásra érett zab betakarítása. A leleményes helyiek azonban nem akarták, hogy veszendőbe menjen a termés, ezért csónakokba ültek, és úgy vágták le a zab hegyét, az értékes kalászekat – ez volt a kukutyini zabhegyezés. Az eseményt Ferencszállás címere és a népnyelv máig is őrzi.

KARAKÓSZÖRCSÖK

Bizonyos szófordulatokban Karakószörcsök neve egyet jelent a nem létező, távoli településekkel, azonban Karakószörcsök igencsak valós: néhány százan lakják, és Veszprém vármegyében, a Devecseri járásban található.

PIRIPÓCS

A Pallas nagy lexikona szerint képzelt helység, az elmaradottság, kisszerűség megtestesítése. A Tolna vármegyei Dunaföldvárhoz azonban a valóságban is tartozik egy Piripócs nevű lakott hely.

CSAJÁGRÖCSÖGE

A név vasúti eredetű: Csajág település egyik régi, már megszűnt vasúti megállóhelye a Csajágröcsöge 14. számú őrház nevet viselte az 1914-es menetrend szerint.

Forrás: [Wikipedia.org](https://www.wikipedia.org); csodahelyek.hu ♦

JÁTÉKOSKÁRTYÁD MOST LAKÁSKULCS

Játssz egy szelvényen
legalább 1000 Ft értékben,
használd Játékoskártyádat,
és nyerd meg álmaid otthonát!

LEHET

**FŐNYEREMÉNY:
EGY ÚJ ÉPÍTÉSŰ,
PENTHOUSE-JELLEGŰ
BUDAPESTI LAKÁS**

Az ingatlan képe illusztráció.

HETI NYEREMÉNYEK:

1 x 500.000 FT
5 x 100.000 FT

SZERENCSEJÁTÉK ZRT.

otp Ingatlan

A nyereményjáték időtartama: 2023. augusztus 28. – 2024. március 3.

További részletek a lottózókban és a www.szerencsejatek.hu honlapon.

#maradjonjáték

ZAMPEDI

FÜLÖP ATTILA

A KÁBÍTÓSZER RABSÁGÁBÓL SZABADULT MEG ÉS ÁLLT TALPRA A CSAK EGYET SZOLGÁLAT SEGÍTSÉGÉVEL. ÉLETE, GYÓGYULÁSÁNAK ÚTJA TANULSÁGOS ÉS SOKAKNAK ADHAT ERŐT.

Cikk a 42. oldalon

